УзССР Давлат китоб палатаси

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

Ижтимоий-сиёсий шаҳар газетаси

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган

№ 101 (8.299) ◆ 1993 йил 8 июнь, сешанба ◆ Нархи 10 сўм.

ЭЛЧИ ҚАБУЛ ҚИЛИНДИ

7 июнь куни Япониянинг Ўзбекистондаги фавқулодда ва мухтор элчиси этиб тайинланган Укэру Магосаки республикамиз Президенти Ислом Каримовга ишонч ёрлиғини топширди.

Укэру Магосаки Президент Ислом Каримовга Япония императори Акихитонинг саломини етказар экан, Япония ва Ўзбекистон халқлари ўртасидаги муносабатларни янада ривожлантириш учун қўлидан келган ҳамма ишни амалга оширишини маълум қилди.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов Укэру Магосакини юксак лавозим билан қутлаб, элчи жанобларининг халқларимиз ўртасида сиёсий, иқтисодий, маданий, илмий-техникавий соҳалардаги ҳамкорлигини тараққий эттириш йўлида унга муваффақият тилади.

Қабул маросимида Ўзбекистон Республикаси ташқи ишлар вазири С. Сафоев иштирок этди.

(ЎзА).

ПРЕЗИДЕНТНИНГ РАСМИЙ САФАРИГА ДОИР

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов 8 июнь куни Нидерландлар Қироллиги Бош вазири жаноб Рудольф Любберснинг таклифига биноан Нидерландлар Қироллигига расмий-амалий сафарга жўнаб кетади.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг матбуот хизмати.

ТОШКЕНТЛИКЛАР ДАСТУРХОНИГА

ЗАНГИОТА туманидаги «Мустақиллик» давлат хўжалиги деҳқонлари шаҳарликлар дастурхонига кунига 10 тоннага яқин сабзавот маҳсулотлари, резаворлар тортиқ этишмоқда.

— 6 гектарлик иссиқхонамизда помидор, бодринг айниқса мўл, — дейди хўжалик раҳбари Тожихон Мелибоева. — Ҳар квадрат метр майдондан 8-10 килограммдан ҳосил олишни мўлжаллаяпмиз. Кунига эса 4-5 тонна маҳсулот сотяпмиз.

Миришкорлар йил давомида шаҳарликлар дастурхонига 3 минг тонна маҳсулот етказиб беришга аҳд қилишган.

Исматулла РУСТАМОВ.

Бугунги кун нафаси

РЕСПУБЛИКАМИЗДА

● Кеча Тошкентда «Меҳнат бозори ва Ўзбекистон аҳолисини ижтимоий ҳимоялаш» мавзуидаги миллий семинар иш бошлади. Республика Бош вазири Абдулҳошим Муталов Ўзбекистон Президенти Ислом Каримовнинг семинар қатнашчиларига йўллаган табрик хатини ўқиб берди.

● Қашқадарё вилояти пиллакорлари қабул пунктларига 2150 тонна хом ашё етказиб бериб, йиллик режани бажардилар.

● Бугун Тошкентда республика Қуролли кучлари, чегара ва ички қўшинлар шахсий таркиби билан ишлаш идораларининг анжумани очилди.

● АҚШнинг Тошкентдаги элчихонасида бу давлатга бориш учун виза берадиган янги консуллик бўлими иш бошлади.

● Ўзбекистон хотин-қизлар комитети делегацияси Умумхитой хотин-қизлар федерацияси таклифига биноан Пекинга жўнаб кетди.

ҲАМДУСТЛИКДА

● Қирғизистон ва Қозоғистон Президентлари Асқар Акаев ва Нурсултон Назарбоев Олмаотада давлатлараро муносабатлар тўғрисидаги шартномани имзоладилар.

● Озарбайжон ғарбидаги Ганжа шаҳридан қўшинлар олиб чиқила бошланди. Маълумки, Озарбайжон халқ депутати Сурет Гусейнов тарафдорлари бу шаҳарда республика Бош прокурорини гаровга олиб, мамлакат ҳукумати истеъфога чиқишини талаб қилишмоқда.

● Россия ахборот агентлиги — РИАнинг хабар беришича, энди Санкт-Петербург қамоқхоналаридаги жиноятчилар институтларда сиртдан ўқиш имконига эга бўладилар.

● Кеча Москвадаги банклараро валюта биржасида АҚШ 1 долларининг қиймати 1089 рублга етди.

ХОРИЖДА

● БМТ Хавфсизлик Кенгаши серблар эгаллаб турган жойларга ҳаводан бомба зарбаси беришга рухсат берувчи қарор қабул қилди. Собиқ Югославиядаги БМТ тинчликни сақлаш кучлари икки баробарга кўпайтирилиб, 25 минг кишига етказиладиган бўлди.

● Гватемала парламенти ҳокимиятдан четлаштирилган Серрано ўрнига мамлакатнинг инсон ҳуқуқлари бўйича прокурори Рамиро Леон Карпиони Президент этиб тайинлади.

● Шахмат бўйича жаҳон биринчилиги учун иккита беллашув ўтказилиши аниқ бўлиб қолди. Шу йил 7 сентябрда Лондонда профессионал шахмат уюшмаси Гарри Каспаров билан инглиз Найжел Шорт ўртасидаги учрашувни бошлашини эълон қилди. Халқаро шахмат федерацияси — ФИДЕ эса Анатолий Карпов билан Ян Тимман ўртасидаги мусобақанинг биринчи қисмини Голландияда, сўнг Оманда ўтказишни режаламоқда.

Ўзбекистон—Голландия: ҳамкорлик қирралари

ИККИ ТОМОНЛАМА ИНТИЛИШ

● ЎЗБЕКИСТОН Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг Нидерландлар Қироллигига расмий ташрифи бошланмоқда.

Ана шу сафар чоғида икки томонлама ўзаро манфаатли ҳамкорликни кенгайтиришга қаратилган бир қатор давлатлараро ҳужжатларнинг имзоланиши кўзда тутилган.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Нидерландия Қироличаси Беатрикс билан, ишбилармонлар ва молия доираларининг вакиллари билан учрашувлари кўзда тутилмоқда.

15 МИЛЛИОН аҳолидан ташкил топган Голландия бугунги кунда Европадаги ривожланган мамлакатлар сирасига киради. Мамлакатнинг иккинчи номи Нидерландия деб аталади. Сабаби бу ерда Нидерландия қироллиги мавжуд. Мамлакатда айниқса қишлоқ хўжалиги ривожланган. Гўшт, сут ҳамда бошқа чорвачилик маҳсулотларини етиштиришда голландияликларга етадигани йўқ. Қишлоқ хўжалик маҳсулотларини етиштириш мамлакатда ҳар йили 1,75 фоиз ошаётгани ҳам буни тасдиқлаб турибди.

Табиийки, Нидерландия халқининг яшаш шароити ҳам анча юқори. Ўтган беш-ўн йилларда ишчи ва хизматчиларнинг ойлиги ошиб борди. Лекин шуни ҳам айтиб ўтиш керакки, маҳсулот ишлаб чиқариш йилдан йилга ортиб боришига қарамасдан ҳукумат бу йил меҳнаткашларнинг ойлик маошини оширишни тўхтатиб қўйди. Сабаби мамлакатда тўрт фоиз аҳоли ишсиз. Ҳукумат халқ хўжалигидан орттирган қўшимча даромадни ана шу ишсизларга қўшимча иш жойини ташкил этиш учун сарфлашни мўлжалламоқда. Бундан ташқари бу фойда ҳисобига Голландия ҳозирги мавжуд 8 миллион гульден бюджет камомадини қоплаши ҳам керак.

Энди Нидерландия қироллигининг Ўзбекистон Республикаси билан иқтисодий алоқаларига келсак, у ҳозирча асосан қишлоқ хўжалиги соҳасида ривожланиб бормоқда. Масалан, бундан бир неча йил аввал голландиялик ишбилармонлар Ўзбекистонда Нидерландия технологияси асосида картошка етиштиришни таклиф қилишган эди. Айни пайтда Сирдарё вилоятида бу борада тажриба ўтказилмоқда. Агарда ана шу ниятлар амалга ошса, республикамиз аҳолисини картошка билан таъминлаш анча яхши йўлга қўйилган бўлур эди. Бу эса ўз навбатида четдан картошка маҳсулотларини сотиб олишни камайтириши керак.

Ундан кейин Голландия корчалонлари Ўзбекистонга ўз сармояларини жалб қилишга ошиқмоқда. Улар диёримизда икки томонлама фойда келтирадиган қўшма корхоналарни бунёд этишни ҳам таклиф этмоқдалар. Нимага деганда голландиялик ишбилармонларнинг юқори технологияси учун хом ашё манбаи зарур. У эса республикамизда хоҳлаганча топилади. Ўз навбатида Ўзбекистон ҳам қишлоқ хўжалигида маҳсулдорликни ошириш учун Нидерландия технологиясига муҳтож. Хулоса қилиб айтганда, ҳозирги кунда икки томондан ҳам бир-бирига интилиш кучли. Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг Голландияга бўлажак ташрифи эса бу ўзаро интилувларга амалий жавоб бўлади.

Ғулом ЮСУПОВ.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони

УЙ-ЖОЙ-КОММУНАЛ ХЎЖАЛИГИ ХОДИМЛАРИДАН БИР ГУРУҲИНИ МУКОФОТЛАШ ТЎҒРИСИДА

Кўп йиллик ҳалол меҳнати, уй-жой-коммунал хўжалигини ривожлантиришдаги хизмати ҳамда жамоат турмушида фаол иштирок этгани учун қуйидагиларга Ўзбекистон Республикасининг фахрий унвонлари берилсин:

«ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИДА ХИЗМАТ КЎРСАТГАН АҲОЛИГА ХИЗМАТ ҚИЛИШ СОҲАСИ ХОДИМИ»

Жўраев Бахтиёр Ҳайдарович — Тошкент шаҳар Мирзо Улуғбек тумани уй-жойлардан фойдаланиш бирлашмасининг Бош директори

Саидикромов Қаҳрамон Нишонович — Андижон шаҳар троллейбус бошқармасининг ҳайдовчиси

Толипов Мирзахол — «Тошвилоятгаз» ишлаб чиқариш бошқармаси «Зангиотагаз» идорасининг электрогазпайвандчиси

«ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИДА ХИЗМАТ КЎРСАТГАН ҚУРУВЧИ»

Мамбетмуротова Қизларгул — «Қорақалпоққўкаламзорқурилиш» бошқармасининг бригада бошлиғи

Муродов Файзулло — Самарқанд вилояти таъмирлаш-қурилиш бошқармасининг сувоқчиси

ҚУЙИДАГИЛАР ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНИНГ ФАХРИЙ ЁРЛИҒИ БИЛАН МУКОФОТЛАНСИН:

Аббасов Алижон Харисович — «Узкоммуниссиқликманбатаъмир» ихтисослашган таъмирлаш бошқармаси Тошкент участкасининг бошлиғи

Азимов Ҳамид — Сурхондарё вилояти Термиз шаҳар 31-таъмирлаш-қурилиш бирлашмасининг ғишт терувчи пардозловчиси

Арақулов Қодиржон — Андижон вилояти «Иссиқлик манбаи» ишлаб чиқариш бошқармасининг ҳайдовчиси

Аҳмедов Ҳамидулла Аҳматович — Тошкент вилояти уй-жой-коммунал хўжалиги ишлаб чиқариш бошқармасининг бошлиғи

Давронов Раҳмон — Самарқанд вилояти уй-жой-коммунал хўжалиги ишлаб чиқариш бирлашмаси «Ёдгорлик» корхонасининг сангтароши

Зокиров Носир Обидович — «Ўзбекгаз» ишлаб чиқариш бирлашмаси бош директорининг ўринбосари

Ибрагимов Алижон — Наманган шаҳар троллейбус бошқармасининг ҳайдовчиси

Икромова Дилором Исломовна — Тошкент шаҳар «Ўзбеккоммуналлойиҳа» институти 2-сув таъминоти ва оқавасув бўлимининг етакчи муҳандиси

Исмоилов Орзиқул Очилович — Жиззах шаҳар уй-жой-коммунал хўжалиги ишлаб чиқариш бошқармасининг бригада бошлиғи

Маматова Бодом — Қарши шаҳар уй-жой-коммунал хўжалиги ишлаб чиқариш бошқармасининг фарроши

Матёқубов Ўрашо Отаназарович — Хева шаҳар коммунал хўжалиги ишлаб чиқариш бошқармаси пудратчи санитария-тозалаш корхонаси махсус автобазасининг ҳайдовчиси

Мирмуҳамедов Миркомил Мирзаевич — Тошкент шаҳар Юнусобод тумани уй-жойлардан фойдаланиш бирлашмасининг тезкор тузатиш-тиклаш хизмати бошлиғи

Мўқтумов Бахшилло Ҳайдарович — Бухоро вилояти Когон шаҳар коммунал санитария-тозалаш идорасининг ҳайдовчиси

Рўзиев Исмоилжон — Андижон вилояти «Субоқава» ишлаб чиқариш бирлашмасининг чилангари

Содиқов Дилмурод Орипович — Тошкент шаҳар Собир Раҳимов тумани уй-жойлардан фойдаланиш бирлашмасининг чилангари

Хвалев Владимир Александрович — Сирдарё вилояти Гулистон шаҳар уй-жой-коммунал хўжалиги ишлаб чиқариш бошқармасининг автомашина ҳайдовчиси

Холдоров Носирхон Зокирхўжаевич — Наманган вилояти «Косонсойгаз» идорасининг техника назорати устаси

Ҳомирзаев Собитбой — Наманган вилояти 3-таъмирлаш-қурилиш ишлари бошқармасининг бошлиғи

Шарипов Ботир — Жиззах вилояти «Иссиқлик манбаи» ишлаб чиқариш бошқармаси иссиқлик тармоқларини таъмирловчи чилангарлар бригадасининг бошлиғи

Шаяхметова Соҳиба Нурлиевна — Тошкент вилояти уй-жой-коммунал хўжалиги ишлаб чиқариш бирлашмаси Олмалиқ автойўлмехбазасининг юкчиси

Эргашев Камол — «Жиззахвилоятгаз» ишлаб чиқариш бошқармаси газлаштириш идорасининг электрпайвандчиси

Юсупова Орифа — Тошкент шаҳар Акмал Икромов тумани уй-жойлардан фойдаланиш бирлашмасининг фарроши

Қодиров Шавкат Қамбарович — Фарғона вилояти уй-жой-коммунал хўжалиги ишлаб чиқариш бирлашмаси Қўқон махсус автобазасининг тракторчиси

Қосимов Маҳматқул — Сурхондарё вилояти Термиз шаҳар уй-жой тресги хўжалик ҳисобидаги қурилиш бошқармасининг ишчиси

Ҳокимов Ҳалим Раҳимович — Бухоро вилояти «Субоқава» ишлаб чиқариш бошқармасининг таъмирловчиси

Ўзбекистон Республикасининг Президенти

И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1993 йил 4 июнь.

ТУРКИЯ ЖУМҲУРИЯТИ ЭЛЧИХОНАСИДАН ТАШАККУР

Ҳурматли Президентимиз Турғут Ўзолнинг бевақт вафоти муносабати билан Президент Ислом Каримов жаноблари раҳбарлигида Олий Кенгаш Раиси Шавкат Йўлдошев, Бош вазир Абдулҳошим Муталов ва Ташқи ишлар вазири Содиқ Сафоев раҳнамолигидаги Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашига, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар маҳкамасига, Ўзбекистон Республикаси Олий суди раҳбариятига, Ўзбекистон Республикаси университетлари ректорлари ва ўқитувчиларига, барча сиёсий, иқтисодий ва ижтимоий жамият ва ташкилотларга, Қорақалпоғистон Республикасининг муҳтарам раҳбарларига, Қрим татарларига, месхети туркларига, турк-ўзбек тижорат корхоналарига, Ўзбекистондаги турк ўқитувчи ва ўқувчиларига, Ўзбекистон давлат телерадиокомпаниясининг раҳбар ва ходимларига, матбуот ходимларига, элчихонамизга шахсан келиб ёки телефон орқали қайғумизга шерик бўлган қондош ва жондош бутун ўзбек халқига энг чуқур миннатдорлигимиз ва эҳтиромимизни билдирамиз.

Вулқон ЧУТУР,
Туркия Жумҳуриятининг Тошкентдаги элчиси.

Ватан хизматига отланганлар

ОЙ БОРИБ, ОМОН ҚАЙТИНГЛАР!

ШУ кунларда балоғат ёшига етган ўғлонларни ҳарбий хизматга чақириш давом этмоқда. Бу чақириқ мустақил Ўзбекистоннинг ўз миллий армияси ташкил топаётган қутлуғ кунларга тўғри келди. Ҳарбий хизматга отланган ўғлонлар жонажон Ватанимизга, истиқлолимизга садоқатларини изҳор этмоқдалар.

Тошкент вилоятининг тўпланиш нуқтасида муддатли хизматга чақирилган бир гуруҳ йигитлар билан суҳбатлашдик, уларнинг фикр-ўйлари билан қизиқдик.

— Касбим қурувчи, — дейди Шайхонтоҳур туманидан чақирилган Мирқобил Холиқов. — Ҳарбий хизмат давомида ҳайдовчилик касбини эгаллашни кўнглимга тугиб қўйдим. Ниятим Ватан олдидаги ўз бурчимни аъло бажариш.

Суҳбатга Мирзо Улуғбек туманидан чақирилган Жаҳонгир Валимуҳамедов қўшилди:

— Чегара қўшинларида хизмат қилишимни эшитиб, мамнун бўлдим,— дейди у. — Она Ватан сарҳадларининг дахлсизлигини қўриқлашдан олий бахт бўлмаса керак.

Юнусобод туманилик Сергей Иванов ҳам ўз дилидагиларини дангал айтиб қўя қолди:

— Ота-боболарим Тошкентда туғилиб ўсишган. Ўзим ҳам шу ерда туғилиб, вояга етдим. Самолётсозлик ишлаб чиқариш бирлашмасида йиғувчи-чилангар бўлиб ишлардим. «Меҳнат» спорт жамиятида байдаркада сузиш бўйича 3-разрядим бор. Кўпчилик дўстларим ўзбеклар. Мустақил Ўзбекистонга хизмат қилишни ўз шарафли бурчим, деб ҳисоблайман.

Мудофаа ишлари бўйича Бектемир туман бўлимининг чақирилувчиларни жўнатувчи прапоршчик Гамал Муллаяновни ҳам шу ерда учратдик.

— Чақирилувчилар орасида турли касб эгалари, радиоэлектроника мутахассислари, ҳайдовчилар борлиги мени беҳад қувонтирди, — деб алоҳида таъкидлади у.

Зобит Владимир Владимирович Парамонов суҳбатга қўшилар экан, ўз қисмларида хизматга турли қўшин турларидан кичик ҳарбий мутахассис — кичик командирликка муносиб ёшларни танлаб олиш учун бу ерга келганлигини айтди. — Биз ўзбек миллий армиясининг асосий пушти-камарини мана шу бугунги ёшлар орасидан танлаб оламиз. Бизнинг қисмларимизда таълим олган ўғлонлар миллий армия қон томирларига янги қон бўлиб қўшилади, — дейди у. — Армия хизмати бу жуда катта масъулият ва матонатни талаб этадиган ўзига хос ҳаёт мактаби. Унинг ўз жозибаси бўлгани каби, ўз қийинчиликлари ҳам бор. Республикамиз ҳукумати ўқув полкимизда аскарларнинг хизмат қилиши учун барча шароитларни муҳайё қиляпти.

Албатта, мустақил республика армияси ҳали ёш. Кўпгина муаммоларни зудлик билан ҳал этиш даркор. Айниқса, зобитларга чанқоқлик сезилмоқда. Бу муаммолар аста-секин ҳал этилмоқда. Шуни ишонч билан айтиш мумкинки, Ўзбекистон миллий армияси олға жиддий қадам ташламоқда.

Ўз жигарбандларини кузатиш учун тўпланиш нуқтасига келган ота-оналар ҳам талайгина.

— Ўзим Мурманскда, Ҳарбий-Денгиз Флотида хизмат қилган эдим. Мана, бугун ўғлим Абдурасулни ҳарбий хизматга кузатяпман, — деди Абдужаббор ака Зуфаров.

— Ҳарбий хизматни ўташ ҳар бир йигитнинг бурчи. Кимдир Ватанни ҳимоя қилиши керак, — дейди ўғли Азизни кузатаётган Қурбон Тожибоев. — Зобитлар орасида ҳар бир аскар тақдири учун жавобгарлик ҳиссини кучайтириш даркор, 60-70-йилларда армияда тартиб-интизом учун зобитлардан тортиб қўмондонларгача жавобгарликни ҳис этишган.

— Мана, эндиликда ўғлонларимиз ўз, бағримизда, чақирсангиз товушингиз етадиган жойда — ўз тупроғимизда хизмат қилишяпти. Бу, албатта, мустақиллигимиз шарофати, — дея суҳбатга қўшилди Маҳбуба Норова. — Мен иккинчи ўғлим Расулжон Чинтошевни кузатишга келганман. Тилагим, юртимиз тинч бўлсин. Ҳамма кетаётган болалар соғ бўлишсин. Ўз бурчини эсон-омон адо этиб, ота-оналари бағрига соғ-саломат қайтишсин, қаерда хизмат қилишса ҳам уларнинг қаторида менинг Расулжоним омон бўлсин. Осмонимиз мусаффо бўлсин.

Биз ҳам онахоннинг тилакларига чин дилдан қўшилдик:

— Ой бориб, омон қайтинг, ўғлонлар!

Машкура МИРЗАМУҲАМЕДОВА.

● СУРАТДА: Ватан хизматига йигитларни кузатиш.

Андрей Пишненко сурати.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ ҚАРОРИ

ГОНОРАРЛАР ВА ФАХРИЙ УНВОНЛАР УЧУН ҚЎШИМЧА ҲАҚ МИҚДОРИНИ ОШИРИШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Республикасининг илмий ва ижодий салоҳиятини сақлаш ва мустаҳкамлаш, Ўзбекистон Республикасида таъсис этилган фахрий унвонлар нуфузини ошириш мақсадида Вазирлар Маҳкамаси қарор қилади:

1. Ҳар ойда бериладиган гонорарлар ҳамда фахрий унвонларга эга бўлган кишиларнинг иш ҳақи ва пенсияларига қўшимча ҳақ миқдори шу йил 1 июлдан бошлаб иловага мувофиқ белгилансин.

Белгилаб қўйилсинки, гонорарлар ва қўшимча ҳақни тўлаш билан боғлиқ харажатлар бюджет, Пенсия жамғармаси, шунингдек хўжалик ҳисобидаги корхоналар, ташкилотлар ва муассасаларнинг маблағлари ҳисобидан амалга оширилсин.

2. Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги, Меҳнат вазирлиги, Пенсия жамғармаси, Ижтимоий таъминот вазирлиги, бошқа манфаатдор вазирликлар ва идоралар билан биргаликда икки ҳафта муддат ичида юқорида айтиб ўтилган гонорарлар ва қўшимча ҳақларни тўлаш тартибини ишлаб чиқсин ва тасдиқласин.

Илгари тугатилган фахрий унвонларга ҳақ тўлаш бекор қилинсин.

3. Вазирлар Маҳкамасининг 1992 йил 16 ноябрдаги 536-сон қарори ва Вазирлар Маҳкамасининг 1992 йил 31 декабрдаги 600-сон қарорнинг 1-банди ўз кучини йўқотган деб ҳисоблансин.

Вазирлар Маҳкамасининг Раиси

И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1993 йил 7 июнь,
274-сон.

ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ 1993 ЙИЛ 7 ИЮНДАГИ 274-СОН ҚАРОРИГА

ИЛОВА

ГОНОРАРЛАР ВА ФАХРИЙ УНВОНЛАР УЧУН ҚЎШИМЧА ҲАҚ МИҚДОРИ

Фахрий унвонларнинг номи	Ойлик гонорар ва қўшимча ҳақ миқдори
1. Фанлар академиясининг ҳақиқий аъзоси	республикада белгиланган энг кам иш ҳақининг 2 баравар ҳажми миқдорида
2. Фанлар академиясининг мухбир аъзоси	Фанлар академияси академиги гонорари миқдорининг 70 фоизи
3. Тармоқ (қишлоқ хўжалиги, тиббиёт) академиясининг ҳақиқий аъзоси	Фанлар академияси академиги гонорари миқдорининг 60 фоизи
4. Тармоқ (қишлоқ хўжалиги, тиббиёт) академиясининг мухбир аъзоси	Фанлар академияси академиги гонорари миқдорининг 50 фоизи
5. Ўзбекистон халқ ёзувчиси	республикада белгиланган энг кам иш ҳақи миқдорида
6. Ўзбекистон халқ шоири	республикада белгиланган энг кам иш ҳақи миқдорида
7. Ўзбекистон халқ ўқитувчиси	республикада белгиланган энг кам иш ҳақи миқдорида
8. Ўзбекистон халқ рассоми	республикада белгиланган энг кам иш ҳақи миқдорида
9. Ўзбекистон халқ артисти	республикада белгиланган энг кам иш ҳақи миқдорида
10. Ўзбекистон халқ ҳофизи	республикада белгиланган энг кам иш ҳақи миқдорида
11. Ўзбекистонда хизмат кўрсатган фан арбоби	республикада белгиланган энг кам иш ҳақи миқдорида
12. Ўзбекистонда хизмат кўрсатган санъат арбоби	республикада белгиланган энг кам иш ҳақининг 80 фоизи
13. Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист	республикада белгиланган энг кам иш ҳақи миқдорида
Бошқа тармоқларнинг хизмат кўрсатган ходимлари:	республикада белгиланган энг кам иш ҳақининг 60 фоизи
14. Хизмат кўрсатган архитектор	—"—
15. Хизмат кўрсатган журналист	—"—
16. Хизмат кўрсатган соғлиқни сақлаш ходими	—"—
17. Хизмат кўрсатган ихтирочи ва рационализатор	—"—
18. Хизмат кўрсатган ирригатор	—"—
19. Хизмат кўрсатган қоракўлчи	—"—
20. Хизмат кўрсатган ёшлар мураббийси	—"—
21. Хизмат кўрсатган саноат ходими	—"—
22. Хизмат кўрсатган алоқачи	—"—
23. Хизмат кўрсатган қишлоқ хўжалиги ходими	—"—
24. Хизмат кўрсатган бинокор	—"—
25. Хизмат кўрсатган спортчи	—"—
26. Хизмат кўрсатган маданият ходими	—"—
27. Хизмат кўрсатган маиший хизмат соҳаси ходими	—"—
28. Хизмат кўрсатган транспорт ходими	—"—
29. Хизмат кўрсатган спорт устози	—"—
30. Хизмат кўрсатган пахтакор	—"—
31. Хизмат кўрсатган пиллачи	—"—
32. Хизмат кўрсатган иқтисодчи	—"—
33. Хизмат кўрсатган юрист	—"—
34. Хизмат кўрсатган чорвадор	—"—
35. Хизмат кўрсатган халқ таълими ходими	—"—

ШАҲРИМИЗДАГИ 1-нон заводи келгуси йили ўзининг 70 ёшини нишонлайди. Корхона шу йиллар мобайнида пойтахтимиз аҳолисига қанчадан-қанча нон ва нон маҳсулотлари етказиб берди. Кичкина бир цехдан ташкил топган бу корхона ҳозир катта нон ишлаб чиқариш жамоасига айланди.

Айни пайтда бу корхона аҳолини турли-туман нон маҳсулотлари билан таъминлашда ҳиммат кўрсатмоқда. Новвойлар жамоаси эл дастурхонига кунига 120—125 тонна миқдорда олий навли булка, патир, батон каби нон маҳсулотларини тайёрлаб жўнатишаяпти.

цехларни янги, замонавий дастгоҳлар билан тўлдиришга эришмоқда. Масалан, ўтган йили корхона 60 миллион сўм соф фойда олган бўлса, жорий йилда завод бу рақамни 70—80 миллион сўмга етказмоқчи. Агар ҳозирги бозор иқтисодиёти қийинчиликларини ҳисобга оладиган бўлсак, бу жуда ҳам катта ижобий кўрсаткичдир.

Корхона бу маблағларнинг бир қисмини жамоанинг маиший ҳаёти ва маданий ҳордиқ чиқариш, ишчиларни моддий томондан рағбатлантириш учун ишлатмоқда. Мисол учун шу йил Халқаро хотин-қизлар куни муносабати билан корхонада ишлаётган ҳар бир аёл ва қиз 2 минг сўм пул билан тақдирланди. Наврўз байрами арафасида эса ҳар бир ишчи ва хизматчига 3 минг сўм миқдорида пул мукофоти берилди. Шунингдек, корхонада олинаётган фойда ишчи-хизматчиларни ҳар куни 0,5 литр сут билан таъминлаш имконини берди.

Меҳнат жамоаларида

ҚЎШИМЧА ДАРОМАД ҲИСОБИГА

Корхона ишчи ва хизматчилари кўп йиллардан буён нон ишлаб чиқариш ва унинг сифатини ошириш бўйича фахрли 1-ўринни эгаллаб келишмоқда.

Мана, корхона цехларининг биридамиз. Бу ердаги дастгоҳларнинг ҳаммаси бирдек тўхтовсиз ҳаракат қилмоқда. Ўз касбининг моҳир усталари бўлган новвой Г. Розиқов, нон маҳсулотларига шакл берувчилар М. Нурматова, М. Шишкина, хамир қорувчи ва новвой Х. Муҳамедова ва бошқалар тиним билмай меҳнат қилишмоқда. Илғор А. Турсунов бригадаси новвойларининг ишидан эса кўпчилик мамнун.

— Корхонанинг бир меъёрда ишлаши ишчилар қўнимсизлигига чек қўйди, — дейди биз билан суҳбатда ишлаб чиқариш бўлими бошлиғи Г. Нурсеитова. — Чунки корхона маъмурияти ишлаб чиқариш фаолиятини узлуксиз таъминлаётганлиги туфайли қўшимча даромадни кўпайтиришга муваффақ бўлинди. Бу эса ўз навбатида ишчиларнинг ойлигини оширишга олиб келди. Айни пайтда ишчиларнинг ойлиги 12-13 минг сўмни ташкил этмоқда.

Машаққатли қўл меҳнати талаб қиладиган иш жараёнларини автоматлаштиришда ҳам қўшимча даромаддан унумли фойдаланиляпти. Яқин бир-икки йил ичида заводга шундай самарали дастгоҳлардан бир нечтаси ўрнатилди.

Корхона қошидаги фирма-дўкон ҳам ишчи ва хизматчиларнинг қўшимча фойда олишига олиб келди. Ҳозирги кунда у эрталаб соат 8 дан кеч соат 20 гача ишлаб турибди. Дўкон пештахталарига оғирлиги 750 грамм келадиган булка, 350 граммлик оби нонлар қўйилмоқда. Бунинг эвазига корхона ичида анъанавий шарқ меъморчилиги бўйича пардозланган ошхона ва чойхона бунёд этилди.

Завод қўшимча даромад ҳисобига ишчи ва хизматчиларни ижтимоий ҳимоялаш, ҳар бир аёл ва қиз 2 минг сўм пул билан тақдирланди. Наврўз байрами арафасида эса ҳар бир ишчи ва хизматчига 3 минг сўм миқдорида пул мукофоти берилди. Шунингдек, корхонада олинаётган фойда ишчи-хизматчиларни ҳар куни 0,5 литр сут билан таъминлаш имконини берди.

Бундан ташқари қўшимча даромад ҳисобига корхона цехларида хориждан келтирилган замонавий дастгоҳларни ўрнатди ва уни ишга туширди. Югославиядан келтирилган «Постол» ва Германиядан олинган «Вениклер» қурилмалари шулар жумласидандир. Бу эса ўз навбатида корхонада узун бетон, кулчасимон нон маҳсулотларини ишлаб чиқаришни янада кўпайтириш имконини берди.

Жамоа Ўзбекистонда биринчи бўлиб замон талабига жавоб берадиган тежамкорликнинг ўзига хос услубини ишлаб чиқаришга кенг жорий этди. Чиқиндисиз ишлаш услуби шулардан биридир.

Хўш, бу услуб нимадан иборат? Гап шундаки, илгарилари нондан чиққан қириндилар ва ушоқларни ким хоҳласа олиб кетаверарди. Эндиликда эса бу чиқинди маҳсулотларнинг ҳар бир килограммини 6 сўмдан ёрдамчи хўжаликларга сотилмоқда. Бундан корхона ойида 200 минг сўмни иқтисод қилаяпти. Шунингдек илгарилари ҳар куни 100 тонна миқдордаги нон маҳсулотларини дўконларга етказишда камида 28 дона ёғочдан ишланган мослама ишдан чиқарди. Агар ҳозир бир дона шундай мосламанинг баҳоси 864 сўм туришини ҳисобга олсак, умумий ойлик зарар корхона учун 200—210 сўмни ташкил этади. Корхона маъмурияти нон ташувчи автотранспортчилар билан келишиб бундай исрофгарчиликни 50 фоиз қисқартиришга ҳам муваффақ бўлди.

Малик НУРИДДИНОВ.

Узоқ яқинлашди

СЕРГЕЛИ туманидаги «Строитель» ва «Дўстлик» даҳаларида истиқомат қилаётган аҳоли учун яна бир қулайлик яратилди. Даҳа шаҳар ҳудудидан четда бўлганлигини ҳисобга олиб 12-автокорхона мутасаддилари Сергелидан метронинг Собир Раҳимов бекатигача қатновчи янги 86- йўналишдаги автобус қатновини йўлга қўйишди. Айни вақтда ушбу йўналишда транспортлар аниқ график асосида қатнамоқда.

Гули АБДУЛЛАЕВА.

Долзарб мавзу

ТЕСТ СИНОВЛАРИ НИМА?

Ўтган йилдан бошлаб олий ўқув юртига кириш имтиҳонларининг тест синовлари асосида ўтказилаётгани ёшлар орасида талабчан истеъдодларни топиш, келгусида улардан етук мутахассислар тайёрлаш имконини яратди. Айни пайтда кўпгина олий ўқув даргоҳларида талабалар айрим фанлар бўйича синов имтиҳонларини ҳам тест асосида топширишмоқда. Бу ҳам албатта тестнинг тобора оммавий тус олаётганлигидан далолатдир.

Хўш, тест усулининг ўзи нима ва унинг қандай афзалликлари бор? Биз шу ҳақда гапириб беришни Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети қошидаги республика тил таълими маркази директори Муҳаммадаббос Ирисқуловдан илтимос қилдик.

— Ҳозирги кунда чет мамлакатларга бориб ўқиш учун махсус тил синовидан ўтиш зарур. Бундай синовлар тизими республикамизда ҳам жорий қилинди ва 1992-1993 ўқув йили кириш имтиҳонлари кўпчилик институт ва университетларда тестлар асосида амалга оширилди. Хорижий мамлакатларга ўқишга юборилаётган ёшлар ҳам дастлаб Ўзбекистонда тест синовларини топшириб, етарли балл олганларигина ўқишга йўлланма олаётирлар. Анъанавий маориф тизимида билимни текшириш имтиҳонлари бўлган, лекин тестлар имтиҳонлардан фарқ қилади. Дунёда маълум бўлган барча синовлар тизими тоефл, деб юритилади. Бу қисқартма сўз бўлиб, «Инглиз тилини хорижий тил сифатида синовдан ўтказиш» деган маънони англатади. «Тест» сўзи «имтиҳон», «синов» маъноларини ифодалайди. Тестлар XIX асрнинг охирида бошланган ва ҳозиргача тараққий этиб, сайқалланиб, мукаммаллаштирилмоқда. Анъанавий имтиҳонлардан тестларнинг фарқи шундаки, улар илмий асосланган бўлиб, тилдек мураккаб ҳамда мавҳум ҳодисани аниқ ўлчовлар асосида баҳолаш имконини беради. Агар дастлаб ёзилган тестлар кўпроқ лингва-психологияга асосланган бўлиб, синалаётган шахсдан, асосан «ҳа-йўқ», «тўғри-нотўғри» тарзида жавоб беришини назарда тутган бўлса, кейинги йилларда уларни аниқ фанларга асосланиб ҳам туза бошланди. Натижада шахсни ва вазифаларни математик назариялар асосида баҳолаш имкони туғилди.

Тестлар ўз тарихи давомида қатор ўзгаришларга дуч келди. Замонавий тест синовларини тузувчиларнинг фикрича, анъанавий тестлар ўзининг бир томонга йўналтирилганлиги билан ажралиб туради: улар синовдан ўтаётганларнинг инглиз тилидан билим даражасини аниқлашга қаратилган. Кейинги изланишлар кўплаб яратилган синов тестлари сифат жиҳатидан талабга жавоб бермаётганини кўрсатди. Хусусан, уларнинг сифатини ошириш тест ўтказувчиларнинг ўз қўлларида экани, қулай ва жўн текшириш воситаларидан йиллар давомида фойдаланилмаётганлиги маълум бўлиб қолди. Кейинчалик аниқланишича, тест синовларидан ўтаётган шахслар тест синовлари сифатининг кўзгуси экан. Шундай қилиб, ҳозирги вақтда ишлаб чиқилаётган тестлар икки йўналишда бўлиб, улар бир вақтнинг ўзида синалувчиларнинг билим даражасини текширса, иккинчи томондан, тестларнинг сифатини аниқлаш йўлларини ҳам назарда тутади. Демак, синалувчи айни вақтда баҳоланувчи ва баҳоловчи шахс сифатида намоён бўлади. Яхши ва объектив тестлар асосида ана шу принцип ётади.

Тестлар уч соҳада: таълимда у ёки бу фан соҳасида эришилган билим даражасини аниқлашда, касб-ҳунарни ўзлаштирганлик даражасини белгилашда ва жамиятда бўлаётган жараёнларга баҳо бериш мақсадида халқ билан бўладиган руҳий маслаҳатлашувда кенг қўлланилади.

Тестлар қайси соҳага тадбиқ қилинмасин, улар ўз олдига қўйган мақсадга кўра турлича бўлиши мумкин. Билимини ўзлаштирганлик даражасини аниқлаш, ақллилик даражасини белгилаш, ижодкорликка мўлжалланган тестлар, баҳо бера билиш қобилиятини текширишга қаратилган тестлар, шахсни ҳар томонлама баҳолашга мўлжалланган тестлар ва ҳоказо.

Тоефл тестининг мажбурий расмий синов сифатида тан олиниши 1963—64 йилларга тўғри келади. АҚШ ва Канада коллеж ва университетларига кириш, кўп жойларда ишга жойлашиш ана шундай синовлар билан амалга оширилади. Бу дастур дастлаб Форд ва Данфарт жамғармалари томонидан қўллаб турилган бўлиб, замонавий тиллар уюшмасига бўйсунган. Кейинчалик инглиз тилини хорижий тил сифатида синовдан ўтказиш миллий комитети тузилиб, дастур ишларини бошқариб турди. 1965 йилдан бошлаб маориф тизимидаги коллежлар кенгаши ва синовлар хизмати тестлар ишини ўз қўлига олди.

Бугунги кунда тоефл тестларидан олинадиган энг юқори кўрсаткич 677 балл ҳисобланади, 400 баллдан пасти қуйи савиядаги билим кўрсаткичи бўлиб, бундай балл эгалари ҳеч қаерга қабул қилинмайди. Университет ва корхоналарнинг жамиятда тутган ўрни ва обрўсига қараб, ўқишга ва ишга кириш учун зарур бўлган баллар кўрсаткичи ҳар хил. Масалан, АҚШда Гарвард университетига кирувчилар камида 600 балл олишлари керак, баъзи ўқув юртлари ва ишхоналар учун 450-500 балл ҳам кифоя. Тоефлни тузувчилар юқори малакали тилшунослардир. Тест синовларининг тили мукаммал бўлишидан ташқари, уларнинг тестларда синовдан ўтаётганларнинг иззат-нафсига тегмайдиган даражада мукаммаллиги ҳам жиддий назорат қилиб турилади.

Тоефл синовидан ўтадиган марказларнинг сони ер юзида 1200 бўлиб, уларда ҳар йили 700000 киши синовдан ўтади. Синалувчи синовдан 6 ҳафта олдин ариза беради ҳамда синалиш учун сарфланадиган ҳақни тўлайди. У ўз аризасида тоефлни нима учун топшираётгани кўрсатилади. 5 ҳафтадан кейин аризада қайси ўқув юрти кўрсатилган бўлса, ўша ерга бориб, синов натижалари билан танишилади.

Тоефлдан ташқари, АҚШ маориф тизимида яна бир қанча тест синов турлари ҳам мавжуд. Булар: инглиз тилини хорижий тил сифатида синовдан ўтказиш, инглиз тилидан халқаро алоқалар учун синов, оғзаки инглиз тилининг синови, ёзма инглиз тили синови, инглиз тилидан билимнинг иккинчи босқичига доир синов, бошқариш бўлимига магистрлик даражасини олиш учун синов, магистрлик даражасини олиш учун ўтказиладиган кириш синовларидир.

Тоефл билан бирга натижаси тоефлникидан алоҳида кўрсатиладиган синовлардан яна бири ёзма инглиз тилидан синов, деб аталади. Унга асосан, синалувчи тақдим этилган мавзу асосида иншо ёзади. Бундан кўзланган мақсад синалувчининг ёзма инглиз тилидан маҳорати, ўз фикрини қоғозга тушира олиши, умумлаштириш қобилиятларини текшириб кўришдир. Натижа олти баллик тизим асосида якунланади. Ёзма ишнинг баҳоси тоефлдан олинган баҳога таъсир кўрсатмайди. Агар синалувчи шахс тақдим этилган мавзудан бошқасини танласа, бундай иш ҳам қабул қилинади, лекин «синалувчи тавсия этилган мавзу асосида иншо ёзмади» деб таъкидланади.

Тоефл билан бирга топширилиши мумкин бўлган яна бир синов инглиз тилидан бўлиб, бунда синалувчининг оғзаки нутқи синовдан ўтказилади. Бундай имтиҳонни топшириш келажакдаги ихтисоси инглиз тили оғзаки нутқини яхши билиш билан боғланган шахслар учун аҳамиятлидир. Одатда педагогик, тиббий бошқарув коллежларига кирувчилар учун бу турдаги синовнинг аҳамияти катта. Мазкур тестлардан ўтганларгина, қайд қилинган ихтисосларга ўргатувчи коллежларга қабул қилинади. Бу имтиҳон 30 дақиқа давом этади.

Тоефл тўғрисида яна шуни қайд қилиш кераки, бу синов мажбурий эмас. Инглиз тили, она тили бўлмаган шахсларга дарс ёки иш юритиш инглиз тилида олиб бориладиган ўқув юртлари ва корхоналарда ўқиш ёки ишлаш орзуси пайдо бўлса, улар турли мамлакатларга жойлашган тест марказларига ариза билан мурожаат қилишлари, белгиланган харажатларни тўлашлари лозим. Ариза берувчининг мақсадига қараб, унга бериладиган тестлар танланади.

Эркин ЭСИРГАДИЕВ ёзиб олди.

Ҳаяжонли дақиқалар

ЎЗИНИ ОҚЛАМОҚДА

БУГУНГИ кунда бундай тест усулида давлат имтиҳонлари топшириш одат тусига айланиб бормоқда. Акмал Икромов туманидаги 296-мактабда ҳам ўқувчилардан имтиҳонлар тест асосида қабул қилинмоқда.

— Бу йил билим даргоҳимизда бундай усул биринчи марта қўлланилаётгани туфайли очиғи, дастлаб бироз чўчидик, — деди мактаб директорининг тарбиявий ишлар бўйича ўринбосари Шоҳида Бердиева. — Имтиҳонларни қабул қилувчи ҳайъат тузилиб, барча ташкилий ишлар уюшқоқлик билан олиб борилгани туфайли тест синовлари кўнгилдагидек ўтаяпти. 11-синф ўқувчилари она тилидан давлат имтиҳони топширдилар. Ҳар бир йигит-қиз ўзларига тақдим этилган 25 та саволдан тўғри вариантларни танлаб ҳайъат томонидан баҳоланишди. Тажрибали ўқитувчи Муҳиддин ака Жўраев имтиҳонни юқори савияда ташкил этишда ўрнак кўрсатди. Ўн саккиз ўқувчидан етти нафари «аъло» баҳо олди. Шу ўринда Дилноза Икромова, Ҳилола Рашидова, Феруза Сидигалиева, Умида Турдиеваларнинг тест синовларига пухта тайёргарлик кўришганини айтиб ўтиш зарур.

Имтиҳонларга тақдим этилган саволлар пойтахтимиздаги Республика ўқув-услубиёт маркази томонидан тайёрланган. Эндиликда бу илғор усул асосида мактабдаги ўзбек ва рус тилларида таълим олаётган 9-синфлар, шунингдек 11-синф ўқувчилари тарих бўйича имтиҳон топширадилар.

Кези келганда шуни таъкидлаш лозимки, синов ва давлат имтиҳонларини кўнгилдагидек ўтказиш мақсадида ўқув йили тугамасдан илгари қатор тадбирлар белгиланган эди. Ўқувчилар аниқ жадвал асосида дарсдан сўнг қўшимча машғулотларда иштирок этиб ўз билимларини бойитдилар. Бунда айниқса билим даргоҳида фаолият кўрсатаётган «Ёш физиклар», «2Х2=4» тўгаракларнинг аҳамияти катта бўлди. Бундан ташқари физика, математика, рус тили, чет тили бўйича ўтказилган ҳафталиклар, илғор тажрибаларни оммалаштириш мақсадида ташкил этилган очиқ дарсларда болалар иштирок этишиб, билмаганларини пухта ўрганишди.

— Мен мактабни битиргач жаҳон иқтисоди ва дипломатияси университетига кириб ўқиш ниятидаман, — деди она тили фанидан имтиҳонни тест асосида топшириб, «аъло» баҳо олган Умида Турдиева. — Устозларимиз бизга пухта билим бериш учун бор куч-ғайратлари, маҳоратларини аямадилар. Биз ўқувчилар кейинги пайтда билим даргоҳларида илғор усуллар қўлланилаётгани, олий ўқув юртларида тест асосида қабул имтиҳонлари олинаётганидан мамнунмиз. Сабаби, бунда ҳақиқий билимга эга бўлган йигит-қизлар муносиб баҳоланадилар.

Шавкат САЪДИЕВ.

СУРАТЛАРДА: олий тоифали ўқитувчи Муҳиддин Жўраев ҳамда физика ўқитувчиси Ирина Черная юқори синф ўқувчилари билан имтиҳонларга тайёргарлик кўришаётган пайт акс эттирилган.

Фахриддин Умурзоқов суратлари.

Ким бўлсам экан?

БИНОКОРЛАР МАСКАНИ

ШАҲРИМИЗДАГИ олий ва ўрта махсус ўқув юртларида ёзги синовлар бошланди. Талабалар ярим йил давомида ўқиб-ўрганган фанларидан имтиҳон топшираяптилар. Маълумки, ўтган йилдан синов тариқасида кўпгина ўқув юртларида тест усули бўйича синов ва имтиҳонлар қабул қилиш ўзининг яхши самараларини бермоқда.

Тошкент қурилиш коллежи талабалари ҳам ёзги имтиҳонларга қизғин тайёргарлик кўрмоқдалар. Тест синовлари талабалардан бирмунча жиддий ўқишни, масъулиятни ҳис қилишни тақозо этади. Шуни назарда тутиб, бунга эътибор кучайтирилди. Йил давомида барча курслар бўйича давомат ва ўзлаштиришлар яхшиланди. Талабаларнинг мутахассисликни эгаллаш бўйича олган билимлари ҳам салмоқли бўлди. Бундай ижобий натижаларга эришишнинг боиси бор, албатта. Техникум коллежга айлантирилгандан кейин янги дастур жорий қилинди. Мутахассислар тайёрлаш кўлами кенгайтирилди. Янги-янги бўлимлар очилди. Менежерлар тайёрлаш, қурилиш иқтисодиёти бўлимлари шулар жумласига киради.

Ҳозирги пайтда коллежда қурилиш соҳасида еттита мутахассислик бўйича ўқитиш ишлари олиб борилмоқда. Бино ва иншоотларни қуриш, темир-бетон қурилмалари ва қурилиш маҳсулотлари ишлаб чиқариш, иситиш ва сув билан таъминлаш шохобчаларини йиғиш мутахассисликлари шулар жумласидандир.

Йил давомида назарий билимлар билан амалиётнинг биргаликда олиб борилганлиги талабаларнинг билим савияларини ошириб, танлаган соҳаларни мукаммал эгаллашларида муҳим аҳамиятга эга. Коллежда талабаларнинг яхши билим олишлари учун барча шарт-шароитлар яратилган. Ўқув хоналарига компютер-ҳисоблаш ускуналари ўрнатилган. Айниқса бинокорлик бўйича кўргазма хоналаридан фойдаланиш катта натижа бермоқда. Бундан ташқари талабалар учун ётоқхоналарда ҳам қулайликлар мавжуд. Ошхона, дам олиш хонаси, кутубхона уларнинг хизматида. Шу ернинг ўзида амалий машғулотлар устахонаси ташкил қилинган. Унда талабалар дарсдан бўш вақтларида ўз устларида ишлаб, билимларини оширадилар. Шунингдек, билим масканида турли хил касб тўгараклари ҳам фаолият кўрсатади. Бу ерда талабалар ўзлари ишлаб чиққан лойиҳалар, ясаган макетлар билан турли шаҳар, вилоят, республика кўргазмаларида иштирок этадилар.

Кези келганда шуни таъкидлаш лозимки, қурилиш коллежининг техникум сифатида фаолият кўрсата бошлаганига салкам 50 йил бўлиб, республика ўрта махсус ўқув юртлари ичида энг йириги ҳисобланади. Шу давр ичида у республикамизга кўплаб малакали мутахассислар етказиб берди. Бу йилнинг ўзида ўнлаб ёш, ишчан мутахассислар ишлаб чиқаришга йўл олади. Қуйи курсдаги талабалар ёзги синовлардан ўтганларидан кейин, ишлаб чиқариш ва дипломолди амалиётларини бевосита қурилиш майдонларида, темир-бетон ва қурилиш жиҳозлари ишлаб чиқарадиган заводларда ўтказадилар. Бу амалий машғулотларда коллеж ўқитувчилари иштирок этиб, бу соҳанинг қонун-қоидалари, илғор ишчиларнинг тажрибалари билан таништирадилар. Бу эса талабаларнинг мукаммал билим олишлари учун жуда катта аҳамият касб этади.

Феруза ШОДИЕВА.

Шаҳримиздаги айрим алоқа тармоқларининг фаолияти кейинги вақтда анча мақтовга сазовор бўлмоқда. Уларнинг барчаси имкони борича ўзбек тилида жавоб беришга ва хушмуомалада бўлишга ҳаракат қилишаётир. Ана шундайлардан бири 97-алоқа тармоғининг ходимларидир. Айниқса муҳандислардан Ойгул Нурматова ва Татьяна Қўчқоровалар жуда кўплаб одамларнинг узоғини яқин қилишга кўмаклашмоқдалар. Шунингдек улар телефон орқали алоқа хизматига оид бўлган саволларга ҳам ўз вақтида жавоб беришга одатланишган.

СУРАТДА: О. Нурматова ва Т. Қўчқоровалар.

Усмон Усмонов сурати.

ЧАПДАСТ ҲАЙДОВЧИЛАР

«ТОШШАҲАРЙЎЛОВЧИТРАНС» уюшмасига қарашли 3-автосарой жамоаси 1993 йилнинг 5 ойлик режа-топшириқларини ортиғи билан бажарди.

Жамоа ҳайдовчилари йўловчиларга ҳар томонлама намунали хизмат кўрсатиб, уларнинг олқишларига сазовор бўлишмоқда.

— Ўтган 5 ой ичида 29 миллион 705 минг сўм ўрнига, 31 миллион 138 минг сўмлик йўловчиларга хизмат кўрсатилди. Бундан ташқари 1840 сўмлик пулли хизмат бажарилди, — дейди корхонанинг режалаштириш бўлими бошлиғи Ҳамидахон Муротова. — Олинган даромад 133 миллион 878 минг сўм ўрнига 141 миллион 478 минг сўмни ташкил қилди.

Бундай ютуқларга Рихсибой Тожиев, Эркин Насимов, Икром Шаматов, Мансур Зоитов каби ҳайдовчилар кунлик режаларини 110-115 фоизга бажариб, муносиб ҳисса қўшишди. Ҳозирги кунда бу илғор ҳайдовчилар меҳнат дафтарчаларида 1993 йилнинг август ойи бошланди. Албатта, бундай автокорхонанинг илғорларидан намуна олса арзийди.

Усмон МУҲАМЕДОВ.

АНИҚ ТАШХИС ҚЎЯДИ

«Электрокомпьютер ташхиси» деган ибора эндиликда тез-тез тилга олинадиган бўлиб қолди. Чиндан бугунги кунда бундай тиббий асбоб-анжомлар турли муолажаларда кенг фойдаланилмоқда. Уларни шаҳримиздаги йирик шифохоналарда ҳам учратиш мумкин.

Тошкентдаги болалар ташҳис маслаҳатлари маркази ҳам бу хил мураккаб қурилма намунасига эга. Бу аппарат ўрнатгунга қадар шифохонада хасталикларни аниқлаш учун 12-15 минут вақт сарфланарди. Бунинг устига касалликни тўғри аниқлашда баъзан кўзланган аниқ мақсадга эришилмасди.

Марказ электрокомпьютер ташхиси қурилмаси билан жиҳозлангандан сўнг иш юришиб кетди. Аппарат ёрдамида у ёки бу касалликка тўғри ташхис қўйиш учун энди бор-йўғи 3-5 дақиқа вақт сарф этилади холос.

Шифохонада бу муҳим тиббий техникавий янгиликни тадбиқ этишда Тошкентдаги «Альтернатив» кичик корхонаси мутахассислари билан бамаслаҳат иш тутилди.

Анвар АЛИЕВ.

• Баҳовуддин Нақшбанднинг 675 йиллиги олдидан

РУҲИ ПОКЛАРИГА ЭҲТИРОМИМИЗ БЕНИҲОЯ

«НАҚШБАНДИЯ» таълимоти борасида олимларимиздан Фитрат, Ойбек, И. Мўминов, В. Зоҳидов, И. Султонов, Н. Маллаев, Ш. Шомуҳамедов, А. Қаюмов, М. Хайруллаев, А. Рустамов, А. Ҳайитметов, Э. Рустамов, А. Ўринбоев ва бошқалар ўзларининг Жомий ва Навоий борасидаги асарларида Нақшбандия таълимоти ҳақида баъзи бир маълумотларни келтирганлар. Мусо Ражабовнинг «Абдураҳмон Жомий ва XV асрдаги тожик фалсафаси» асарида эса Ҳазрати Нақшбанднинг ҳаёти, фаолияти, «Нақшбандия» таълимотидаги энг муҳим қоидалар Абдураҳмон Жомий ва Алишер Навоийларнинг дунёқарашлари масаласи билан уйғунлаштирилган равишда талқин этилади.

Сўнгги йилларда тоталитар тузумга барҳам берилиб, республикамиз ўзининг истиқлолини қўлга киритгандан кейин қисқа бир муддат мобайнида олимларимиз ва ёзувчиларимиз, халқимизнинг ўз миллий-маънавий меросига бўлган бағоят кучли ташналигини қондириш йўлида сўнгги йилларда тасаввуф, Яссавия ва Нақшбандия таълимотлари ҳақида бир қатор рисолалар, мақолалар ва бадиий асарлар яратмоқдалар.

Мовароуннаҳр, Хуросон, Ҳиндистон ҳамда Яқин ва Ўрта Шарқ мамлакатларида кенг тарқалган, ўз даврига нисбатан илғор оқим бўлмиш «Нақшбандия» тариқати Хожа Муҳаммад Баҳовуддин Нақшбанд (1318—1389) номи билан боғлиқдир.

Нақшбанд 1318 йилда Бухоро ёнидаги «Қасри Ҳиндуён» қишлоғида туғилади. Сўнгра Ҳазрати Нақшбанд шарофати билан бу қишлоқ «Қасри Орифон» деб атала бошлаган. 1354 йилда вафот этган мутасаввуф олим Хожа Муҳаммад Бобои Самоси Баҳовуддин Нақшбанднинг Бухоро ёнидаги Қасри Ҳиндуён қишлоғида пайдо бўлишини олдиндан башорат қилган экан. Мазкур мутасаввуф донишманд ёш Баҳовуддинни ўзига ўғил қилиб олади ва ҳар томонлама уни тарбия қилади. Вафотидан олдин уни ўз шогирди Сайид Амир Кулолга топширган. Шу зайлда ёш Баҳовуддин ўша даврдаги атоқли мутасаввуф Сайид Амир Кулол қарамоғида таълим олган. Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси Шарқшунослик институтининг қўлёзма китоблар хазинасида сақланаётган «Рашаҳот» асарида ёзилишича, Сайид Амир Кулол ва Абдул Холиқ Ғиждувонийларга Бухорои Шарифда Хожа Аҳмад Яссавий ҳазратлари таълим берганлар, сўнгра мазкур мутасаввуфларга комил ишонч ҳосил қилганларидан сўнг, ўзларининг она диёри бўлмиш Туркистонга (Яссига) азимат айлаганлар.

Тасаввуфнинг машҳур билимдони, атоқли шарқшунос Е. Э. Бертельснинг ёзишича, Нақшбанд таълимотининг асосида ихтиёрий равишдаги фақирлик ётади... Шунга биноан, Баҳовуддин Нақшбанд умри бўйи деҳқончилик билан кун кечирган, ўз қишлоғида унчалик катта бўлмаган ерига буғдой ва мош экар экан. У уйида ҳеч қандай мол-дунё ва бойлик сақламаган. Қишда қамишлар устида, ёзда эса бўйра устида ётиб кун кечирган, уйида ҳеч қачон хизматкор сақламаган.

Е. Э. Бертельс яна таъкидлаб ёзганидек, Ҳазрати Нақшбанд бутун умрини ўз хоҳиши билан фақирлик ва йўқсилликда ўтказган. У ўз қўли кучи билан кун кўришни ёқтирган, топган-тутганларини у доимо етим-есирларга, бева-бечораларга инъом этган, ҳукмдорлардан у доимо ўзини йироқ тутган, улар олдида ҳеч қачон таъмагирлик қилиб яшамаган.

XIV асрда Ўрта Осиёда пайдо бўлган «Нақшбандия» таълимоти Афғонистон орқали Ҳиндистонга ва бошқа ислом юртларига шиддат билан тарқала бошлайди. Заҳириддин Муҳаммад Бобур (1483—1530) даврида, ундан кейинги XVI—XVII асрларда бу жараён анча тезлашади. «Нақшбандия» тариқати XVI асрда Хожа Муҳаммад ал-Боқий Кобулий (1605 йили вафот этган) Ҳиндистонга боргандан сўнг Ҳинд тупроғида авж олади. Бу машҳур мутасаввуф олим Афғон ва Ҳинд юртларида «Хожа Боқибилло» номи билан машҳурдир. Унинг шогирди Хўжа Аҳмад Форуқ Сирҳиндий (1563—1624) эса нақшбандия таълимотининг XVII асрда Ҳиндистонда ёйилишида катта роль ўйнаган.

Бадахшонлик мутасаввуф олим Муҳаммад Ҳошим ибн Муҳаммад Қосим ал-Нуъмоний ал-Бадахший ҳам «Нақшбандия» таълимотининг йирик вакили ҳисобланади. Ҳозир Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси Шарқшунослик институти қўлёзма китоблар хазинасида сақланаётган унинг «Насимат ул-қудс» асарида XV—XVII асрларда Ўрта Осиё, Хуросон, Ҳиндистон, Шарқий Туркистон юртларида яшаган нақшбандий мутасаввуфлар ҳаёти ва фаолияти тўғрисида қизиқарли маълумотлар берилган. Мазкур асарнинг биринчи бобида Мавлоно Саъдуддин Қошғарий ҳақида қизиқ маълумотлар ўқиш мумкин. «Ҳазрати Нақшбанднинг жуда кўп пайравдорлари Ҳазрати Мавлоно Саъдуддин Кошғарийдан кўрсатмалар олиб дарвишлик йўлини ўрганганлар», деб ёзади ал-Бадахший ўз асарида. Бизга яхши маълумки, Ҳазрати Саъдуддин Кошғарий умрининг кўп қисмини Ҳиротда ўтказган. Нақшбандия тариқатининг XV асрдаги улкан вакили Ҳазрати Абдураҳмон Жомийга устозлик қилган, Ҳазрати Жомий эса ўзининг шогирди ва дўсти Ҳазрати Алишер Навоийни Нақшбандия тариқатига жалб қилган.

Мавриди келганда айтиб ўтайликки, афғонлар юртида тасаввуфнинг Қодирия, Чиштия, Увайсия, Жунайдия, Яссавия, Кубравия тариқатлари кенг ёйилган бўлса ҳам, аммо Нақшбандия тариқати бу юртда кўпроқ шуҳрат қозонган. Афғонлар юртидаги Пир бобо (1583 йили вафот этган), Ҳазрати Коко Соҳиб ёки Шайх Раҳмкор (1575—1655), Ҳожи Баҳодур бобо (1581—1686), Жамилбек ёки Жамолхон (Хушҳол Хатакнинг акаси), Атак Ҳазрат Жи Соҳиб (1794—1877), Миён Умар Соҳиб (1776 йили вафот этган), Турангзу Ҳожи Соҳиб (1856—1937) каби «Нақшбандия» тариқатидаги машҳур мутасаввуф шайхлар афғонларнинг ижтимоий-сиёсий, маънавий-маданий ҳаётида катта роль ўйнаганлар. Афғонларнинг машҳур шоири ва мутафаккири Хушҳолхон атак, Афғонистон давлатининг асосчиси, машҳур шоир Аҳмад Шоҳ Дурронийлар ҳам «Нақшбандия» таълимотига муътақид бўлганлар.

Лекин шуни ҳам айтиб ўтиш лозим бўладики, нақшбандизм тўғрисида бизнинг олимларимиз бир-бирига қарама-қарши бўлган турли фикрлар айтиб келар эдилар. Афсуски, бизда Нақшбандия таълимотига, унинг Шарқ халқлари ижтимоий-сиёсий, маънавий-маданий ҳаётида ўйнаган катта роли масаласига эътибор берилмай келинар эди. Уни Шарқ тасаввуфи тарихидаги бошқа тариқатлар билан муқоясавий тарзда ҳар томонлама чуқур ўрганмай келаётирмиз. Нақшбандия тариқатининг, у билан боғлиқ, умуман, тасаввуфнинг бизда ўрганилмаётганлиги ҳақида шарқшунос А. Н. Болдиревнинг мана бу фикрини шу ерда эслатиб ўтишни лозим топамиз: «Нақшбандизм тариқати ҳали фанимизда атрофлича ўрганилмай келаётир, тасаввуфийнақшбандий масаласини чуқурроқ, атрофлироқ, ислом тарихида мавжуд бўлган бошқа еретик ва оппозицион ҳаракатлар, унга ўхшаш бошқа тариқатлар ва оқимлар билан муқоясавий тарзда ўрганиш мақсадга мувофиқ бўлур эди». Бу ўринда ўтган асрда бутун Шарқ мамлакатлари бўйлаб авж олиб кетган мустамлакачиликка қарши шиддатли курашларда ўша юртлардаги шарт-шароитларга мослашган ҳолда маҳаллий кўринишларда ҳамда шаклларда намоён бўлган нақшбандизм таълимотининг тараққийпарвар аҳамияти тўғрисида академик В. А. Гордлевскийнинг мана бу муҳим фикрини ҳам эслатиб ўтиш жоиздир: «XIX асрда европалик империалистларнинг мусулмон дунёсига қилган ҳамлалари авж олиб кетади, бунинг аксуламали ўлароқ эзилган мусулмон халқларининг европалик босқинчиларга нисбатан норозилик ҳаракатлари ҳам тобора кучайиб боради. Ҳижоздан то Ҳиндистонгача бўлган улкан минтақадаги ўшандай шиддатли халқ ҳаракатларининг вужудга келишида мазкур юртлардаги маҳаллий шароитларга мослашган нақшбандизмнинг роли ниҳоятда каттадир».

Шундай қилиб, бизнинг табаррук юртдошимиз Ҳазрати Баҳовуддин Нақшбанд томонидан асосланган «Нақшбандия» таълимоти Ўрта Осиё, Ўрта ва Яқин Шарқ халқларининг ижтимоий-сиёсий, маънавий-маданий ҳаётида жуда катта роль ўйнади. Бу таълимот бошқалар меҳнати билан кун кечиришни, текинхўрликни, ижтимоий зулм-истибдодни қатъиян қоралади. Бу таълимот тарафдорлари таркидунёчиликка қарши, бой зодагонларнинг зулм ва истибдодига қарши бўлганлар, фақат ўз қўл кучи, пешона тери билан ҳалол меҳнат қилиб кун ўтказишга чақирганлар. Нақшбандийлар савдо-сотиқ, деҳқончилик, ҳунармандчилик, бадиий адабиёт, мусиқа, илм-маърифат, хаттотлик, наққошлик, миниатюрасозлик, қурувчилик каби барча фойдали ва хайрли юмушлар билан шуғулланишга даъват этганлар. Шунинг учун ҳам ўз давридаги илм-маърифатнинг, адабиётнинг йирик намояндалари бўлмиш Абдураҳмон Жомий, Алишер Навоий, Хушҳолхон Хатак, Аҳмад Шоҳ Дурроний, Бобораҳим Машраб, Маҳтумқули Фироғий сингари Машриқзамидаги юзлаб буюк тараққийпарварлар, инсонпарвар шоирлар ва мутафаккирлар «Нақшбандия» йўлини танлаганлар, ҳаётни ва инсонни авжи баланд пардаларда куйлаб тинмай баракали ижод қилганлар.

Маълумки, «Нақшбандия» тариқатининг ўн битта қоидаси (одоби) бор. Улар аввал «Нақшбандия» тариқатининг маънавий оталари бўлмиш Юсуф Ҳамадоний, Абдухолиқ Ғиждувоний, кейин Баҳовуддин Нақшбандлар томонидан ишлаб чиқилган ҳамда тариқат аъзолари (соликлар) учун асосий ахлоқ нормалари бўлиб хизмат қилган: Хуш дар дам, Назар бар қадам, Сафар дар ватан, Хилват дар анжуман, Ёдкард, Бозгашт, Нигоҳдошт, Ёддошт, Вуқуфи ададий, Вуқуфи замоний, Вуқуфи қалбий.

Уларнинг тафсилоти қуйидагича:

1. Хуш дар дам. Бу тушунча шундан иборатки, Худо ёди учун бажарилган зикр асносида ичдан чиқаётган ҳар бир нафас ҳушёрлик ва огоҳлик ила чиқмоғи лозим, токи бунда ғафлат юз бермасин.

2. Назар бар қадам. Солик (тариқат аъзоси) шаҳар, қишлоқ, саҳро ва бошқа ҳар қандай жойда юрганда ҳар бир қадамига диққат билан разм солиб, огоҳ бўлиб юрмоғи керак, токи унинг назари пароканда бўлмасин.

3. Сафар дар ватан. Бул қоида шундан иборатки, солик башарий табиатда сафар қилсин, яъни башарий сифатлардан малакий сифатларга вазамима (номаъқул) сифатлардан ҳамида (маъқул) сифатларга интиқол этсин.

Демак, бу қоидада қалбан ватан бўйлаб сафар қилиш борасида гап бораётир. Шунинг учун, ҳам атоқли шарқшунос марҳум А. А. Семёнов бу қоидани «путешествие сердцем по родине» (қалбан ватанни сайр қилиш) деб тўғри таржима қилган эди. Аниқроқ қилиб айтадиган бўлсак, бу қоидада соликларнинг маънавий такомили, салбий сифатлардан ижобий сифатларга ўтиб, камолот сари интилиши ҳақида сўз боради.

4. Хилват дар анжуман. Бу қоиданинг тафсилоти учун «Рашаҳот» асарида Баҳовуддин Нақшбанднинг ўзларидан қуйидаги қимматбаҳо жумлалар келтирилади: «Аз Ҳазрати Хожа Баҳовуддин пурсида анд ке, бинои тариқати шумо бар чист? Фармуда анд: Хилват дар анжуман, базоҳир бо халқ ва ботин бо Ҳақи Субҳона. Байт:

«Аздарун шав ошно ва аз бирун бегонаваш,
Инчунин зебо равиш кам мибувад андар жаҳон»
(Ташқаридан ошнонамо ва ичкаридан бегонаваш бўл,
Бундай зебо равиш жаҳонда кам топилади).

Юқоридаги иккала қоида нақшбандиёна услубда ижод этган кўпгина шоирлар, жумладан Жомий ва Навоий ижодларида тез-тез учраб туради. Бу ерда фақат Алишер Навоийнинг «Садди Искандарий» достонидан олинган мана бу машҳур байтни келтириш билан чекланамиз:

«Мусофир бўл, аммо Ватан ичра бўл,
Тила хилвату анжуман ичра бўл».

Кўриниб турибдики, Навоийнинг мазкур байтида «Нақшбандия» тариқатининг ҳар иккала (учинчи ва тўртинчи) қоидасига ҳамоҳанг ва чуқур мазмунли сатрлар яратилган.

«Нақшбандия» (Хожагон) тариқатининг мазкур энг муҳим қоидаси тафсилоти ҳақида сўз кетар экан, аслан шу қоидани XIII асрда ишлаб чиққан, «Хожагон» тариқатининг асосчиси, Баҳовуддин Нақшбанднинг маънавий отаси, яна бир бузруквор юртдошимиз, Хожаи жаҳон, Абдухолиқ Хожа Ғиждувонийнинг мана бу пурмаъно байтини бир бор эслаб ўтайлик:

«Дари хилват банд ва дари суҳбатро кушой,
Дари шайхийро банд ва дари ёрийро кушой».
(Хилват эшигини ёпгин-у суҳбат эшигини оч,
Шайхлик эшигини ёпгин-у ёрқй (дўстий) эшигини оч).

Демак, Нақшбандия (Хожагон) таълимотининг ушбу қоидасида хилват эшигини бекитиб, суҳбат эшигини очиш, шайхлик эшигини бекитиб, ёрлик, яъни ёр-дўстлик, ҳамжиҳатлик, ҳамдамлик ва ҳамдардлик эшигини очиш ҳақида сўз юритилади. Кўриниб турибдики, юқоридагидек ёр-дўстлик, ҳамжиҳатлик, ҳамдардлик ва ҳамдамликка инсонларни даъват этувчи фикр Нақшбандия (Хожагон) таълимотининг ғоятда дунёвийлигидан ҳамда бизнинг ҳозирги ниҳоятда оғир иқтисодий, маънавий-маданий бўҳронли кунларимизда бағоят муҳим ва долзарб аҳамиятга молик эканлигини яққол исботлайди.

5. Ёдкард. «Рашаҳот» асарида баён этилганидек, бу қоиданинг маъноси лисоний ёки қалбий зикрдир.

6. Бозгашт. Бу қоиданинг маъноси шундай. Зокир ҳар вақт калимаи таййиба (Ло илоҳо иллоллоҳ, Муҳаммадан Расул Оллоҳ!)ни айтиб бўлгач, унинг орқасидан ўшал қалб тили билан «Худовандо, менинг мақсудим сенсан, сенинг ризойингни тилайман!» дейди, тўғрироғи шу жумлаларни дилидан ўтказади.

7. Нигоҳдошт. Бу қоида шундан иборатки, таййиба калимасини зокир дилида айтаётганда хотири бошқа томонга чалғиб кетишидан эҳтиёт бўлиши лозим, яъни зокир бир дамда ўшал муборак калимани бир неча бор такрорлаб, хотирини жам қилиб олмоғи даркор.

8. Ёддошт. Бу қоида Худони ёдлашда солик ҳамиша огоҳ бўлиб туриши, яъни ўшал муборак аъмолни ёдда тутишидан иборатдир.

9. Вуқуфи ададий. «Вуқуф» — бу тасаввуфий истилоҳ бўлиб, «билим», «таълимот» маъноларини англатади. Демак, бу бирикма «Нақшбандия» таълимотига хос сон (адад) таълимотидир. Шундай қилиб, бу қоиданинг асосида зикр жараёнида ададга риоя қилиш англашилади. Хўжаи бузург, яъни Баҳовуддин Нақшбанднинг ўзлари айтганларидек, ададга риоя қилиш қалбий зикр асносида зокирни фикр ўзгариб кетишдан ёки паришонхотирликдан сақлайди.

10. Вуқуфи замоний. Бу қоида, дейди «Рашаҳот» муаллифи, — бандага ҳамиша ўз аҳволидан воқиф бўлиб турмоғини эслатади, токи ҳар бир сифат ўзгаришида банданинг аҳволи нечук кечади, мавжиби шукр бўладими ёки мавжиби узр. Бу деган гап, солик ўз умридаги ҳар бир дақиқанинг яхшилик (хайр) билан ўтдими, ёки ёмонлик (шарр) билан ўтдими? — буни доим у ҳисоб-китоб қилиб яшамоғи даркор.

11. Вуқуфи қалбий. Бу қоиданинг маъноси — зокирнинг дили доимо Ҳақи Субҳонаҳу томонга воқиф ва огоҳ бўлиб туришидан иборатдир.

Маълумки, юқорида тафсилоти берилган ўн бир одоб (қоида)нинг тўрттаси Юсуф Ҳамадоний, тўрттаси Хожа Абдухолиқ Ғиждувоний томонидан ва учтаси Баҳовуддин Нақшбанд томонидан ишлаб чиқилган бўлиб, биринчи (Ҳуш дар дам), иккинчи (Назар бар қадам), учинчи (Сафар дар ватан) ва тўртинчи (Хилват дар анжуман) «Нақшбандия» (Хожагон) тариқатидаги асосий қоидалар ҳисобланади.

Хожа Баҳовуддин Нақшбанднинг ҳаёти, тариқати, фаолиятлари ҳақида ҳам турли-туман ривоятлар, ҳикоятлар ва баҳсли гаплар ниҳоятда кўп. Ўшандай баҳсли масалалардан бири унинг тахаллуси «Нақшбанд» ҳақидаги муаммодир. Баъзи бир мутахассислар ул зотнинг ёшлик пайтида темирчилик билан шуғулланган ва темир буюмлар устига ҳар хил нақшлар ясаш билан машғул бўлган, яъни наққош бўлганлигини айтадилар. Ўшал ҳунарига асосланиб, унга «Нақшбанд» лақаби берилган, дейдилар. Бизнинг фикри ожизимизча, «Нақшбанд» лақаби мутафаккир ва мутасаввуф ҳазратнинг ўз таълимотидан, «Нақшбандия» тариқатининг юқорида ҳам эслатганимиз асосий қоидасидан келиб чиқади. «Зоҳиран халқ билан ва ботинан Худо билан бўлиш», дилда Оллотаолонинг нақши битилган бўлсин, дил худонинг нақши (сувврати) билан банд бўлсин, яъни «нақшбанд» бўлсин, дейиш ҳақиқатга яқинроқ кўринади.

«Рашаҳот айн-ул-ҳаёт» асарининг муаллифи Фахруддин Али ас-Сафий Ҳазрати Нақшбанднинг охирги дамлари ва вафоти ҳақида ҳаяжонли сатрлар битиб қолдирган. Ҳазратнинг охирги дақиқаларини кўрган машойихлар сўзларига таяниб Фахруддин ас-Сафий ёзади: «Бутун ибратомуз ҳаёти давомида ҳамишалик одатларидек, Ҳазрат ҳатто охирги нафаси чиққунга қадар бағоят шафқатли, пурлутф ва меҳрибон бўлганлар. Қасри Орифондаги карвонсаройнинг бир ғарибона ҳужрасида 73 ёшида мариз бўлиб, иккала муборак қўлларини ётган ҳолатларида табаррук юзларига суриб, Оллоҳи пок даргоҳига сидқидилдан дуолар қилиб, бағоят осойишталик ила дорулфанодан дорулбақога риҳлат этганлар».

Хулоса тариқасида шу фикрни ҳам айтиб ўтайликки, Хожа Баҳовуддин Нақшбандни Ўрта Осиё халқлари жуда юксак қадрлайдилар. Халқимиз ул Ҳазратга баланд эътиқод қўйиб, «Баҳовуддин-балогардан!» дея уни беҳад эъзозлайди. Мустақил жумҳуриятимиздаги, Марказий Осиё минтақасидаги ва бутун дунёдаги илғор умуминсоний қадриятлар ҳар томонлама чуқур ўрганилаётган ҳамда мазкур умуминсоний қадриятлар дунё халқлари ўртасидаги ижтимоий-сиёсий, иқтисодий ва маданий муносабатларда тобора биринчи ўринга қўйилаётган ҳозирги ўта шиддаткор замонамизда «Яссавия», «Кубравия», «Нақшбандия» каби бизнинг ўлкамиз Туркистонда вужудга келган тариқатлар энди ўзимизда ҳам ҳар томонлама чуқур ўрганилар, Хожа Аҳмад Яссавий, Шайх Нажмиддин Кубро ва Хожа Баҳовуддин Нақшбанд сингари буюк мутафаккир, мутасаввуф донишмандларнинг поклик, ҳалоллик, тўғрилик, художўйлик, меҳр-шафқат адл-у инсоф, имондорлик, меҳнатсеварлик зулм-истибдодга қарши кураш, ватанпарварлик каби илғор умумбашарий қадриятлардан халқларимиз, айниқса ёшларимиз баҳраманд бўлишар, деб ўйлаймиз.

Баҳовуддин Нақшбанд ҳазратларининг муборак таваллуд тўйлари шу жорий йилнинг сентябрида халқаро миқёсида муносиб равишда нишонланар, деб умид қиламиз.

Мақоламизни Президентимиз Ислом Каримовнинг қуйидаги сўзлари ила тугатмоқчимиз: «Асрлар давомида ақлу заковати ила бунёд этган бой маънавияти туфайли халқимиз мағрур яшади, меҳнат қилди, доимо ҳуррият ва эрк сари интилди. Ана шу миллий онг, ана шу миллий ғурур бутунги Истиқлолимизнинг олтин пойдеворидир. Бу пойдеворга Широқ ва Тўмарис, Беруний ва Форобий, Ибн Сино ва Ал-Хоразмий, Амир Темур ва Улуғбек каби улуғ зотлар асос солганлар. Бобокалонларимиз — Имом ал-Бухорий, Имом ат-Термизийнинг номларини фахр билан тилга оламиз. Улуғ боболаримиз Хожа Аҳмад Яссавий ва Хожа Баҳовуддин Нақшбанд руҳи покларига эҳтиромимиз бениҳоя. Бугун уларнинг инсонни етукликка чорловчи диний, ахлоқий ва ҳуқуқий ҳикматлари қайтадан жаранглай бошлади».

Ориф УСМОН,
Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси Абу Райҳон Беруний номидаги Шарқшунослик институтининг катта илмий ходими, филология фанлари доктори.

Пойтахтимиздаги «Боғи эрам» масканида республика радиосининг болалар ва ёшлар таҳририяти жамоаси ташаббуси билан болалар учун катта дам олиш тадбири ташкил этилди. Шу куни болалар боғчалари, болалар уйлари ва бошқа мактабгача тарбия муассасаларидан ташриф буюрган кичкинтойлар мазза қилиб яйраб дам олишди. Уларга турли хил томошалар кўрсатилиб, ҳомийлар томонидан совға-саломлар улашилди.

СУРАТЛАРДА: тадбирдан лавҳалар акс эттирилган.

Равиль Альбеков суратлари.

• Соғлом авлод учун

ҲАММАМИЗ МАСЪУЛМИЗ

ЎЗБЕКИСТОННИНГ мустақиллигини мустаҳкамлаш учун ёш авлод тарбиясига алоҳида эътибор бериш зарурлиги шубҳасиз. Шу маънода республикамизда «Соғлом авлод учун» орденининг таъсис этилиши болалар тарбияси бўйича иш олиб бораётган ҳар бир кишига катта масъулият юклайди.

Серқуёш республикамизнинг табиати гўзал, ўсимлик ва ҳайвонот дунёси ниҳоятда бой, ҳавоси тоза, суви тиниқ. Болаларнинг соғлом ўсишлари учун ташқи муҳит етарли даражада. Биз катталар эса қўлимиздан келадиган барча имкониятларимизни ишга солиб, уларга илк ёшларидан бошлаб жисмоний тарбия маданиятини сингдириб боришимиз лозим. Бу борада қиладиган ишларимиз эса ниҳоятда кўп. Мактаб ёшигача бўлган жисмоний тарбиянинг муҳимлиги шундаки ҳар бир инсон ўзининг ҳаётий тараққиёти, жисмоний камолоти, саломатлиги учун шу даврда замин тайёрлайди. Олим Яншенкойинг фикрича, мактаб ёшигача бўлган болалар ҳаракатни яхши кўрганликлари сабабли бу ҳаракатларнинг мақсадга мувофиқ ўтказилиши боланинг ўсишида катта роль ўйнайди, мунтазам равишда жисмоний машқларни қўллаш боланинг олий нерв фаолияти имкониятларини оширади.

Мутахассислар фикрича, ҳаракат — бу биологик ҳолдир. Мактабгача тарбия ёшидаги болалар кун тартибида жисмоний тарбия усулларидан оқилона фойдаланиш керак. Бунинг учун дастурга асосан уларда ҳаракат кўникмасини ривожлантириш ва мустаҳкамлаш бобида қуйидаги вазифаларни амалга ошириш мақсадга мувофиқ бўлади:

— саломатлигини сақлаш, мустаҳкамлаш ва организмни чиниқтириш;

— жисмоний ўсишга эришиш, жисмоний ва ақлий ишга яроқлилик;

— шахснинг ижодий, ахлоқий сифатлари: ирода, фаоллик, қатъийлик хусусиятларини тарбиялаш;

— болаларда хатти-ҳаракат турларини шакллантириш (юриш, югуриш, сакраш, ирғитиш, эмаклаш, сузиш, отиш, илиб олиш, велосипед ҳайдаш);

— миллий ўйинларга бўлган муносабатларни ошириш;

— ҳаракат сифатларини (кучлилик, чаққонлик, тезкорлик, эгилувчанлик ва чидамлилик) ривожлантириш;

— тўғри қомат тузилишининг шаклланишига эътибор бериш ва ясси товонликнинг олдини олиш.

Юқоридаги кўрсатилган муаммоларни ҳал қилиш учун мактабгача бўлган муассасаларда кун тартиби асосида қуйидаги тадбирларни амалга ошириш керак:

1. Эрталабки бадан тарбия.

2. Ҳаракатли ўйинлар ва сайрдаги жисмоний машқлар.

3. Жисмоний тарбия дақиқалари.

4. Болаларда фаол дам олишни (жисмоний тарбия байрамлари ҳамда соғломлаштириш кунлари) ташкил қилиш.

Кун тартибидаги тадбирларни амалга ошириш мактабгача тарбия муассасаларидаги болаларнинг фикрлаш қобилиятининг ўсишини, модда алмашинуви жараёнининг сифатини, ҳаракат фаоллиги ривожланишини таъминлайди. Болаци теварак-атрофдаги воқеаликни кўриб, фикрлаб, мулоҳаза юритишга, ўз фикр-мулоҳазаларини атрофдагиларга нутқ орқали етказишга илҳомлантириш керак.

Болаларда дўстлик, биродарлик, бир-бирига бўлган меҳр-муҳаббат каби сифатларни тарбиялаш жоиз.

Юқоридаги вазифаларни амалга ошириш учун эса бир қатор тадбирларни ҳал этиш лозим:

1. Мактабгача тарбия муассасалари учун жисмоний тарбия бўйича мутахассислар тайёрлаш.

2. Болалар боғчаларидаги мутахассислардан жисмоний тарбия бўйича йўриқчилар ва тарбиячиларнинг малака ошириш курсларини ташкил этиш.

3. Мактабгача тарбия муассасаларида жисмоний тарбия бўйича ходимлар штатини ташкил қилиш.

4. Болалар боғчаларида жисмоний тарбияни яхши йўлга қўйиш учун моддий-техника базасини яратиш.

Юқорида ва бу ўринда тилга олинмаган тадбирларни тўлақонли амалга оширсаккина соғлом, етук авлод тарбиялашга қодир бўламиз.

Мавлуда ИСЛОМОВА,
республика ўқув-услубиёт маркази, мактабгача тарбия бўлими ходими.

Ислом ҚУРБОНБОЕВ,
Тошкент Давлат педагогика институти аспиранти.

• Билим масканларида

МАРОҚЛИ УЧРАШУВ

ЯККАСАРОЙ туманидаги Абдулла Ёрмуҳамедов номли 118-мактабнинг XI синфини битирувчилари бундан 25 йил муқаддам шу мактабнинг X синфини тугаллаганлар билан учрашув ўтказдилар.

Энг қувончлиси шундаки, айни пайтда фахрийлик гаштини сураётган мактабнинг ўша пайтдаги директори Бурхон Ниғмонов шу куни давра тўрида собиқ ўқувчилари ва ҳозирги битирувчилар билан дилдан суҳбатлашди. Шунингдек, шу мактабнинг ҳозирги директори Абдураҳмон Манноннов битирувчиларга оқ йўл тилаш билан бирга, бугунги кунда турли соҳаларда жавлон уриб меҳнат қилаётган собиқ ўқувчиларнинг устозларни ёд этиб қадрдон мактабига келганликларидан миннатдор эканлигини билдирди. Бундан чорак аср олдин мактабни битириб кетганлар орасида профессор, фан номзодлари бор. Ўқишни тугаллаётганлар ва собиқ битирувчиларнинг учрашувида бундан 20—25 йил муқаддам мактабда ўқитувчилик қилган 9 нафар устозлар ҳам ҳозир бўлдилар.

Учрашувда сўзга чиққанлар устозлар хизматини ҳамда қадрдон мактабларини тез-тез ёдга олиб туришини, бундан кейин ҳам ёш авлодни тарбиялаётган ўқитувчиларнинг соғ-саломат бўлишларини тилашди.

Эргаш ТЕМУРОВ.

ЧОРРАҲА

ТРАНСПОРТ воситаларидан фойдаланишда кўпинча тегишли қоидаларга амал қилинмаётгани ҳавонинг турли хил чиқиндилар билан булғанишига сабаб бўляпти. Атроф-муҳит мусаффолигини сақлаш борасида турли тадбирлар белгиланмоқда. Ана шу тадбирлар пойтахт автокорхоналарида қандай амалга оширилмоқда, деган ҳақли савол туғилади. Яқинда Тошкент шаҳар Ички ишлар бош бошқармасининг Давлат автомобиль назорати бошқармаси томонидан «Тошшаҳарйўловчитранс»га қарашли автокорхоналарда атроф-муҳитни муҳофаза қилиш ишлари қандай ташкил этилгани муфассал ўрганиб чиқилди. Афсуски, бу соҳадаги ишлар қониқарли эмаслиги маълум бўлди.

Автобус ва такси саройлари раҳбар ходимлари атроф-муҳитни ҳимоя қилишга етарлича эътибор бермаётганликлари оқибатида автомобиллар йўлга зарарли моддалар ва тутун миқдорини меъёридан ошиқлигича чиқармоқдалар.

Мисолларга мурожаат қилайлик. Шу йил 5 март куни 4-автобус саройи (раҳбари У. М. Валиев) текширилди. Кўздан кечирилган 63 автобусдан 22 тасида ёки 30 фоизида ички ёниш двигателларидан чиқаётган газ миқдори ошиқчалиги аниқланди. Жумладан ЛИАЗ-677 русумли, давлат рақами 9636-ТНН (ҳайдовчиси М. Тўлаганов) автобусидан чиқаётган зарарли моддалар 6 фоизни, ЛИАЗ-677 русумли, давлат рақами 8268-ТНБ (ҳайдовчиси Э. Абдураҳимов) автобусида эса 4 фоизни ташкил этди. Бунга автокорхона раҳбарларининг масъулиятсизлиги, ҳайдовчиларнинг интизомсизлиги сабаб бўляпти.

Шу йил 10 апрель куни 6-таксомотор автокорхонаси (раҳбари А. Т. Қосимов)да текшириш ўтказилди. Бу ерда ҳам транспорт воситаларидаги зарарли газ миқдори юқорилиги аниқланди. Текширилган 25 автомашинанинг 8 тасида зарарли чиқиндилар кўп чиқди. Шу куни 2519-автожамламада (раҳбари Н. Назаров) кўздан кечирилган 45 та автобусдан 12 тасида зарарли газ қолдиқлари меъёрдагидан кўплиги маълум бўлди.

Айрим автохўжаликларда эса транспорт воситаларини таъмирлаш ва уларга дастлабки техник хизмат кўрсатиш ишлари ҳам кўнгилдагидек ташкил этилмаган. «Тошшаҳарйўловчитранс» автохўжалиги ана шулар жумласидандир. Бу ерда техника кўриги тўлиқ бажарилмайди. Чунончи автомашиналарнинг ёқилғи мосламаларини созлаш пайтида двигателлардан чиқадиган чиқинди газ миқдори ўлчанмайди. Бу иш техник муҳандис ходимлар томонидан назорат қилинмайди.

* *Текширувда аниқланди*

ҲАВОНИ БУЛҒАТМАНГ

Шунингдек, шу йилнинг 27 февралида 3-автобус саройи (раҳбари О. Исмоилов) текширилди. Бу ерда мавжуд иккита «Инфралит-1100» газоанализатордан ТХ-2 техник хизмат кўрсатиш ишларида фойдаланилмай турибди. 5-таксомотор (раҳбари Р. Собиров), 7-таксомотор (раҳбари Н. Тўлаганов) автокорхоналарида ҳам шундай ҳол кузатилди.

«Тошшаҳарйўловчитранс» дизелли автобус корхоналарида ҳам двигателлардан чиқаётган тутун миқдорининг назорат қилиниши талаблар даражасида эмас. Дизел ёқилғиси қоидага кўра тиндирилмайди. Автохўжалик раҳбариятини эса фақат йўлга чиқадиган автобуслар сони қизиқтиради, холос.

7-автобус саройида эса (раҳбари К. Азимов) тутун миқдорини ва ундаги зарарли моддаларни ўлчайдиган махсус асбоблар етишмайди. Ҳисобга олинган транспорт воситаларининг асосий қисмини дизелли ёқилғида ишлайдиган автобуслар ташкил этса-да, корхонада мавжуд бўлган КИД—2 махсус асбоб унумли ишлатилмайди. Шу йилнинг 3 ойи мобайнида атиги 38 та автобус текширилган. 17 март куни текшириб кўрилган ҳар тўртинчи автобуснинг тутун миқдори ошиб кетганлиги, чунончи «Икарус—260» русумли давлат рақами 1018—ТНБ автобусининг юргизгичи меъёридан ортиқ туташи маълум бўлди. 2-автобус саройи (раҳбари М. С. Аутов)да, 8-автобус саройи (раҳбари Э. Б. Елоев)да ҳам шундай аҳволнинг гувоҳи бўлинди.

Бунинг устига кўпчилик ҳайдовчиларда «Экология» талони йўқлиги кишини ажаблантиради. Улар орасида 18-автобус саройи (раҳбари Б. Тешабоев) автокорхонаси, Тошкент тажриба ишлаб чиқариш автотранспорт корхонаси (раҳбари Ф. Мамажонов)да ишловчи ҳайдовчилар кўпчиликни ташкил этади.

Текширишлар натижасида аниқланган камчиликларни тугатиш учун автокорхоналарга кўрсатмалар берилди. Автокорхоналар раҳбарлари ва автомобилларнинг техник созлигига жавобгар ходимларга нисбатан маъмурий жазо чоралари кўрилди. Бироқ бу билан атроф-муҳит ҳавоси яхшиланиб қолмайди. Яхшиси она табиатимиз, ўзимиз яшаб турган атроф-муҳитнинг мусаффолиги учун ҳар биримиз жон куйдиришимиз зарур. Соф ҳаводан яйраб нафас олганга нима етсин. Бу Сизу бизнинг, фарзандларимизнинг сиҳат-саломатлигининг асосий омилидир.

Шуҳрат ҒУЛОМОВ,
Азиз ЭРНАЗАРОВ,
Тошкент шаҳар Давлат автомобиль назорати бошқармасининг ходимлари.

Тошкент шаҳрига кираверишдаги Давлат автомобиль назорати постларида пойтахтга кириб келаётган автомашиналардан чиқаётган газлардаги заҳарли моддалар миқдорини ўлчовчи экология гуруҳлари ишлаб турибди. Бу ерда машиналарни текширишдан ташқари турли носозликларни таъмирлаб берувчи ходимлар ҳам фаолият кўрсатишмоқда. Яъни, нобоп, заҳарли моддалар миқдори кўп машиналар шу ернинг ўзида созлаб берилади.

СУРАТЛАРДА: навбатдаги машиналар экология гуруҳларининг ходимлари томонидан назоратдан ўтказилмоқда.

Даврон Аҳмедов суратлари.

МУШОҲАДАГА ЧОРЛАЙДИ

АВТОФАЛОКАТ ҳайдовчи ёки пиёданинг қоидабузарлиги туфайли келиб чиқади. Агар ана шу қоидабузарликнинг олди олинса, шаҳримиз кўчаларида содир бўлаётган йўл транспорти ҳодисаларининг янада камайишига эришган бўлардик. Бу борада Тошкент шаҳар ДАН бошқармаси ходимларининг шу йилнинг ўтган 4 ойида амалга оширган ишларига назар ташласак, масала анча ойдинлашади. Яъни, йил бошидан бери жами 66713 ҳайдовчи маъмурий жазога тортилган. Шуларнинг 1736 таси маст ҳолда ушланган ҳайдовчилар, 865 таси темир йўлдан ўтиш қоидасини бузганлар, 6211 таси тезликни оширганлар, 19760 таси йўл белгилари ва чизиқлари талабини бузганлар, 12700 таси йўлчироқ талабини бажармаганлар, 2282 таси одам ташиш қоидасини бузганлар, 351 таси тўқнашув ҳолати содир этганлар, 3330 таси ҳужжатсиз автомашина бошқарганлар, 771 таси автомобилни давлат рақамисиз бошқарганлар, 1414 тасини ойнаси қорайтирилган транспорт воситасини бошқарганлар ташкил этади.

Албатта, келтирилган рақамларни кўриб, ДАН ходимларининг вазифаси фақат маъмурий жавобгарликка тортиладиган қоидабузарликларни аниқлашдан иборатгина экан, деб ўйламанг. Йўқ, ДАН ходимларининг яна бир асосий юмушларидан бири хизмат вазифасини ўтаётган ерда жамоат тартибини сақлаш, ўша жойда бўлиши мумкин бўлган жиноятнинг олдини олиш, агар у содир этилган бўлса уни очишдан ҳам иборат. Бу борада Давлат назорати ходимлари шу йилнинг ўтган 4 ойи мобайнида 1 та қасддан одам ўлдириш, 6 та зўравонлик, 13 та талончилик, 19 та транспорт воситасини олиб қочиш, 10 та транспорт воситасини ўғирлаш, 36 та шахсий буюмни ўғирлаш, 15 та давлат мулкини ўғирлаш, 21 та гиёвандлик моддаларини сақлаш ва сотиш, 2 та тан жароҳати етказиш, 8 та безорилик, 9 та ноқонуний қурол сақлаш, 3 та қалбаки ҳужжат тайёрлаш каби жиноятларни очишди.

Мана шундай саъй-ҳаракатлар натижасида ҳозирги кунда шаҳримизда содир бўлаётган йўл транспорти ҳодисалари тобора камайиб бораяпти. Яна ўша 4 ойлик якуний маълумотга назар соламиз. Бу даврда шаҳримизда 634 марта йўл транспорти ҳодисаси содир бўлди. Бу ўтган йилдагидан 21 фоизга кам. Лекин бу камайиш бизнинг хотиржам бўлишимизга асос бўла олмайди. Чунки ҳар бир йўл транспорти ҳодисасининг ортида инсон саломатлиги, инсон ҳаёти бор. Шундай бўлгач автофалокатларга қарши курашни асло бўшаштириб бўлмайди. Юқорида айтиб ўтганимиз, 634 ҳодиса натижасида 54 киши ҳаётдан кўз юмди. 724 киши эса турли хил даражада тан жароҳати олди. Бу кўрсаткичлар ҳам ўтган йилдагидан 38,6 ва 21,5 фоизга кам.

Тошкент шаҳрида йўл транспорти ҳодисаларининг умумий жиҳатдан ҳар томонлама камайиб бориши кўнгилларга бир қадар таскин берса-да, фарзандларимиз, болалар иштирокида юз бераётган автофалокатларнинг кўпайиб бораётганлиги анча ташвишли ҳолдир. Чунончи, шу йилнинг ўтган даври мобайнида болалар иштирокида 191 марта йўл транспорти ҳодисалари содир бўлди. Бу ўтган йилдагидан 9,8 фоизга кўп. Бу ҳодисаларда 9 та бола бевақт ҳаётдан кўз юмди, 189 таси эса жароҳатланди. Ачинарли томони шундаки, уларнинг айримлари бир умрлик майиб-мажруҳ бўлиб қолади.

Умуман олганда, автофалокатга йўлиққач унда ким айбдорлигини суриштириб, тергаб юргандан кўра бундай аянчли ҳодисаларнинг олдини олган маъқулроқ бўлади. Бунинг учун эса ҳар биримиз йўл ҳаракати қоидаларининг оддийгина талабларини бажаришимиз зарур, йўлнинг қатнов қисмини кесиб ўтиш керак бўлиб қолган вақтларда озгина эътиборлироқ бўлинса, шошилинмаса, ўша ерда болалар бўлса улар ҳам огоҳлантирилса, йўл транспорти ҳодисалари каби кўнгилсизликларнинг олдини олиб янада камайишига эришиш мумкин бўлур эди.

Рамзиддин МУҲИДДИНОВ,
Тошкент шаҳар ДАН бошқармаси тарғибот бўлими назоратчиси, милиция катта лейтенанти.

ҚАЙСИ БИРИ ЯХШИ?

СПИРТЛИ ичимлик истеъмол қилиб транспорт воситасини бошқариш мумкин эмаслигини билмайдиган киши топилмаса керак. Лекин шу 1993 йилнинг ўтган 4 ойи мобайнида Тошкент шаҳрида 1716 ҳайдовчи транспорт воситасини маст ҳолда бошқараётганида ушланган ва улар маъмурий жавобгарликка тортилган. Шу ўринда маст ҳолда автомобиль бошқариб қўлга тушганлар учун маъмурий жавобгарлик ҳозирги кунда қандай эканлиги ҳақида кенгроқ тўхталиб ўтишга тўғри келади.

Кайф ҳолда транспорт воситасини бошқараётганларни ДАН ходимлари ушлашади. Лекин уларга кўриладиган маъмурий жазо суд идоралари томонидан белгиланади. Яъни бундай ҳайдовчилар 12000 дан 30000 сўмгача миқдорда жарима тўлайди ёки 1 йилдан 3 йилгача бўлган муддатга ҳайдовчилик гувоҳномасидан маҳрум этилади. Транспорт воситасини бошқариш ҳуқуқидан маҳрум қилинган кимсалар маҳрумлик муддати тугагач йўл ҳаракати қоидалари юзасидан назарий ва амалий имтиҳонларни топширса, ҳайдовчилик гувоҳномаси қайта берилади. Суд органлари томонидан жарима тўлашга маҳкум қилинганларга ҳам худди шу тартибда, жаримани тўлагач, ҳайдовчилик гувоҳномаси қайта берилади.

ИЧКИЛИКБОЗ ҳайдовчиларга бу тартибда чора кўриш шу йилнинг бошидан бошланди. Бу ҳақда барча оммавий ахборот воситаларида хабарлар берилди. Лекин шунга қарамасдан спиртли ичимлик истеъмол қилиб транспорт воситасини бошқариш ўтган йилдагидан камайиш ўрнига кўпайиб бораяпти. Маст ҳолда машина бошқариш ҳоллари ўтган йилдагидан 1,5 фоизга ортди. Ҳамонки ичкиликбоз ҳайдовчилар сони камаймаяптими, уларга қарши курашни ҳам асло бўшаштириб бўлмайди. Бу борада ДАН бошқармаси ходимлари изчиллик билан ишлашаяпти. Ҳар куни эрталаб ва кечқурун сайёр наркология гуруҳлари шаҳримизнинг турли ерларига чиқиб ишлашади. Мақсад, транспорт воситасини маст ҳолда бошқарувчилар сонини иложи борича камайтириш.

Спиртли ичимлик ичиб автомобиль бошқариб йўл транспорти ҳодисаси содир этаётганларнинг кўпчилиги шахсий транспорт воситаси эгалари эканлигини ҳам алоҳида таъкидлаш зарур. Чунки шу йилнинг ўтган 4 ойида маст бўлган ҳайдовчилар томонидан 20 та йўл транспорти ҳодисаси содир этилган бўлса, уларнинг 16 таси шахсий транспорт воситасини бошқарган.

Шундай ҳоллар ҳам бўладики, айрим ҳайдовчиларга ичиб ҳайдаганлик учун биринчи марта кўрилган маъмурий жазо етарли бўлмайди. Ва бир йил мобайнида яна қайта маст ҳолда қўлга тушиб қолишади. Уларни энди янада қаттиқроқ жазо кутади. Яъни маст ҳолда қўлга тушган ҳайдовчига нисбатан жиноий иш қўзғатилиб, тергов ишлари ниҳоясига етгач ҳайдовчи жиноий жавобгарликка тортилади. Бу дегани ҳайдовчи бир йилча озодликдан маҳрум қилинади ёки шунча муддатга мажбурий меҳнатга маҳкум этилади ёхуд суд идоралари томонидан белгиланган миқдорда жарима тўлайди.

Қисқача қилиб айтганда, спиртли ичимлик ичиб транспорт воситасини бошқариб қўлга тушиб шарманда бўлгандан кўра соғ ҳолда машина бошқариш маъқулроқ бўлади.

Фазлиддин МУҲАМЕДОВ.

ОШКОРА СУҲБАТ

ШАҲРИМИЗ йўлларида қатнаётган транспортларнинг тури жуда кўп. Уларни бошқараётган ҳайдовчиларнинг ҳам малакаси ҳар хил. Демак, йўл ҳаракати қоидаларига ҳамма ҳам бирдек тўлиқ риоя қилмайдиган ҳолатлар бўлиб туради. Демак, бу борада ҳали қилиниши керак бўлган ишлар талайгина. Масаланинг ана шу жиҳатини эътиборга олган Тошкент шаҳар Давлат автомобиль назорати бошқармаси куни кеча очиқ мулоқот ўтказди.

Бўлиб ўтган суҳбат пайтида, савол ва жавобларда эътибор бир масалага қаратилди: яъни Тошкент шаҳрида йўл-транспорти ҳодисалари сонини қисқартириш, шу ишга мутасадди бўлган кишиларнинг масъулиятини ошириш, транспорт ҳайдовчилари ва йўловчиларнинг йўл ҳаракати қоидаларига қатъий амал қилишларига эришиш ва шу каби масалалар матбуот конференцияси қатнашчиларининг диққат марказида бўлди. Бинобарин, бундай ошкора мулоқотлар албатта ўз самарасини беради.

Собир БОТИРОВ.

БИЛИМДОНЛАР ДИҚҚАТИГА!

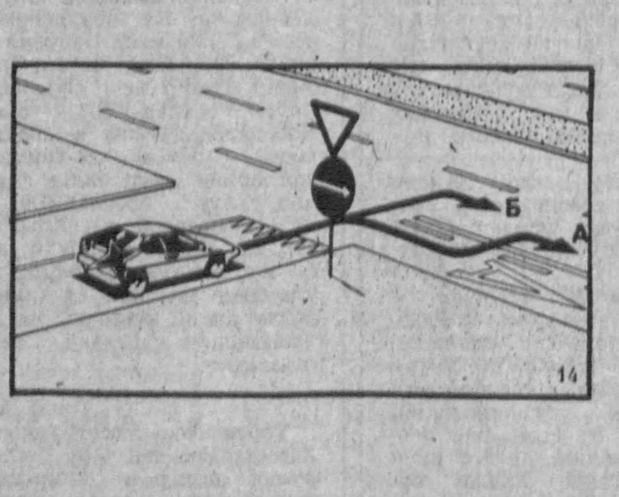

Йўл ҳаракати қоидаларини билиш ҳар бир ҳайдовчи учун ҳам қарз, ҳам фарз дейиш мумкин. Пиёдалар ҳам бундан мустасно эмас албатта. Шунда кўчакўйда юз бериши мумкин бўлган тасодифий нохуш ҳодисаларнинг олди олинади. Автофалокатларнинг сони камайишига эришилади. Бугун биз йўл ҳаракати билимдонлари, автоҳаваскорлар диққатига қуйидаги топшириқларни ҳавола этмоқчимиз.

1. Қайси йўл ҳаракати қатнашчиси қоидани бузаяпти?

а) автобус ҳайдовчиси; б) велосипедчи; в) ҳар иккаласи.

2. Енгил автомобиль ҳайдовчиси қайси йўналиш бўйича бурилишга ҳақли?

а) А йўналишидан; б) Б йўналишидан; в) схемада кўрсатилган хоҳлаган йўналиш бўйича.

Жавобларингизни кутамиз.

Муҳаррир Эркин ЭРНАЗАРОВ.

ТИЖОРАТ ХАБАРЛАРИ ВА ЭЪЛОНЛАР

КОРХОНАЛАР ВА МУАССАСАЛАРНИНГ РАҲБАРЛАРИ ВА АҲОЛИ ЭЪТИБОРИГА!

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 1993 йил 28 майдаги 24—19-сонли Қарорига мувофиқ, Ўзбекистон Республикаси ҳудудида 1993 йил 1 июндан алоҳида алоқа хизмати турларига жорий этилган тарифларни маълум қиламиз:

ХИЗМАТ ТУРЛАРИ	Тўлов миқдори
ХАТ ЖЎНАТИШ	
Вазни 20 гр. бўлган хат	2 сўм
конверт нархи билан	4 сўм
Буюртмали, оғирлиги 20 гр.	7 сўм
конверт нархи билан	9 сўм
Баҳоли, вазни 20 гр бўлган	14 сўм
конверт нархи билан	16 сўм
Муддатли ҳарбий хизматдагилар номига юбориладиган хат	1 сўм
конверт нархи билан	3 сўм
ПОЧТА КАРТОЧКАСИ (открытка) ЮБОРИЛГАНДА	
Оддий карточка (открытка)	2 сўм
карточка (открытка) нархи	1 сўм
Буюртмали карточка	5 сўм
Муддатли ҳарбий хизматдагилар номига юбориладиган почта карточкалари	1 сўм
Карточка (открытка) нархи	1 сўм
АҲОЛИ УЧУН ТЕЛЕГРАММАЛАР	
Оддий сўз учун	1 сўм
Тез муддатли сўз учун	4 сўм
Ҳамма турдаги телеграммалар учун телеграф йиғими	4 сўм

ҲАММА ХИЗМАТ ТУРЛАРИГА ОИД ТАРИФЛАР ҲАҚИДАГИ МАЪЛУМОТЛАРНИ АЛОҚА БЎЛИМЛАРИДА ОЛИШИНГИЗ МУМКИН.

«ТОШКЕНТ ПОЧТАСИ» ДАВЛАТ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ КОРХОНАСИ.

Жамғарма банки

ЖАМҒАРМА БАНКИНИНГ ТОШКЕНТ ШАҲАР БОШҚАРМАСИ

жорий йилнинг 1 февралидан бошлаб Жамғарма банки муассасалари илгари махсус ҳисобларга топширилган 1982 ЙИЛГИ ДАВЛАТ ЗАЁМИ ОБЛИГАЦИЯЛАРИНИ **Ўзбекистон Республикасининг 12 ФОИЗЛИ ИЧКИ ЮТУҚЛИ ЗАЁМИ ОБЛИГАЦИЯЛАРИГА АЛМАШТИРАЁТГАНЛИГИНИ**

ЭСЛАТАДИ

Алмаштириш курс қийматини тўламаган ҳолда — имтиёзли шартларда амалга оширилади.

БИЗ СИЗЛАРНИ ЖАМҒАРМА БАНКИ МУАССАСАЛАРИДА КУТАМИЗ!

Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети қошидаги
РЕСПУБЛИКА ТИЛ ТАЪЛИМИ МАРКАЗИ
1993—94 ўқув йилига
3, 6, 10 ОЙЛИК КУРСЛАРГА
ҲАФТАСИГА 16 СОАТЛИК ДАСТУР АСОСИДА
инглиз, немис, француз, испан, ўзбек ва рус тилларини ўқитиш учун
ЎЗБЕКИСТОН ВА ХОРИЖИЙ ДАВЛАТЛАРНИНГ ФУҚАРОЛАРИНИ
ТИНГЛОВЧИЛИККА ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

МАРКАЗ КЕЛИШУВ АСОСИДА ДАРСЛАРНИ КОРХОНАЛАР ВА МУАССАСАЛАРДА ҲАМ ТАШКИЛ ҚИЛИШИ МУМКИН.

Ўқиш ҳақи нақд пул билан ёки пул ўтказиш йўли билан тўланиши мумкин.

ДАРСЛАР 1 СЕНТЯБРДАН БОШЛАНАДИ.

Ҳужжатлар 1 июндан бошлаб қабул қилинмоқда.

Манзилгоҳимиз: 700021, Тошкент шаҳри, Навоий кўчаси, 48-уй, 9-хона.

РЕСПУБЛИКА ТИЛ ТАЪЛИМИ МАРКАЗИ

«ЎЗБЕКЕНГИЛСАНОАТ» АССОЦИАЦИЯСИНИНГ
Республика Тикувчилик саноати ассортименти ва модалар маркази қошидаги
МОДАЛАР ТЕАТРИ
2 ОЙЛИК ПУЛЛИК
МАНЕКЕНЧИЛАР МАКТАБИГА
ТАНЛОВЛИ ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Бўйи 173 см.дан баланд бўлган 18—25 ёшли қизлар ва йигитлар таклиф этилади.

Танловнинг 1 давраси 9 июнь соат 15.00 да бошланади. II давра, эса 19 июнда театр залида ўтказилади.

Ўқиш даврида мактаб ўқувчилари саҳна ҳаракати, хореография, ҳаракат нафислиги, макияж соҳасидаги билимларни эгаллайдилар.

Таълим даврида Модалар марказининг махсус адабиётлари, сартарошхона, тиш даволаш поликлиникаси, буғ ҳаммоми имтиёзли шартларда ўқувчилар хизматида бўлади.

ҚИЗЛАР ВА ЙИГИТЛАР! Ўз ташқи кўринишингизни яхши томонга ўзгартириш учун ҳозир ажойиб имкониятга эгасиз, омадингиз юришиб кетса, Модалар театрида ишлаш учун қолишингиз ҳам мумкин.

Маълумотлар олиш учун телефонлар: 56-05-25, 56-04-19.

Манзилимиз: Сапёрлар кўчаси, 25-уй, Модалар театри («Ойбек» метро бекати; трамвай, автобус, троллейбусларнинг «Россия» меҳмонхонаси» бекати).

ҚАДОҚЛАШ ВА ЎРАШ УСКУНАЛАРИ ТАЖРИБА-КОНСТРУКТОРЛИК ВА ТЕХНОЛОГИК БЮРОСИ (ОКБРУ)

қуйидаги мутахассисларни

БИТИМ АСОСИДА

ИШЛАШГА ТАКЛИФ ЭТАДИ

— **лойиҳа бош конструкторлари** (механиклар ва электрчилар),
— **етакчи конструкторлар** (механиклар ва электрчилар),
— **биринчи тоифали конструкторлар** (механиклар ва электрчилар)

ИШ ҲАҚИ БИТИМ ТУЗИШ ПАЙТИДА КЕЛИШИБ ОЛИНАДИ.

Манзилимиз: Тошкент шаҳри, Бобур кўчаси, 77-уй.
Телефонлар: 55-16-20, 55-13-02, 55-13-01.

Тошкент шаҳар Сирғали тумани халқ таълими бўлими жамоаси шу тумандаги 564-болалар боғчаси мудираси
Холида Ҳамидовна ОРИПОВАнинг
вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдириб, марҳуманинг оила аъзоларига ҳамдардлик изҳор қилади.

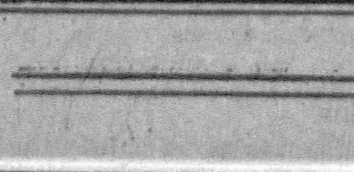

МУАССИСЛАР: Халқ депутатлари Тошкент шаҳар Кенгаши ва «Тошкент оқшоми» журналистларининг жамоаси

Тошкент оқшоми

Газета Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот комитетида рўйхатга олинган. Рўйхат сони — 000101.

Шанба ва якшанбадан ташқари ҳар куни ўзбек тилида чиқади.

ТЕЛЕФОНЛАР: хатлар — 33-29-70; эълон ва тижорат хабарларини жойлаштириш масалалари бўйича 32-81-42, 32-55-34, 33-56-67.

Эълонлар ва тижорат хабарлари аниқ ва тўғрилиги учун жавобгарлик уларни берган ташкилот ва шахслар зиммасидадир.

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700000, ГСП, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32-уй. Буюртма Г—226. 19919 нусхада босилди, ҳажми — 2 босма табоқ. Офсет усулида босилган, Қоғоз бичими А—2. Нашр кўрсаткичи 64690.

■ Босмага бериш вақти 11.30

■ Босмага берилди 11.20. Ўзбекистон Республикаси Президенти Маҳкамасининг Ишлар бошқармаси ҳузуридаги «Шарқ» нашриёт-матбаа концерни. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй.